

JAUNA ERA PADOMJU ZINĀTNES ATTĪSTĪBĀ

1950. gada 20. jūnijā «Pravda» publicēja J. V. Staļina darbu «Par marksismu valodniecībā». Kopā ar rakstiem «Par dažiem valodniecības jautājumiem» un «Atbilde biedriem», kurus dzīvē sauca visas padomju tautas dedzīgā atbalsts biedra Staļina genialitātes slēdzieniem, atklājumiem un secinājumiem, tika izveidots darbs «Marksisms un valodniecības jautājumi». Marksisma iepinisma dārgumu krātuve ar to kļuva bagātāka par jaunu, lielisku ieguldījumu šajā zinātnē zinātnē.

Pašlaik apriet gads kopš šiem patiesām neizmērojami svarīgiem notikumiem padomju lauzi — komunisma celtnieku dzīvē. Un tagad, balstoties uz bagātīgu faktu materiālu, saucot atmiņā dzijas nozīmības pārpilnus notikumus mūsu zinātnes attīstības gaitās, varam tikai vēl un vēlreiz apstiprināt to pārliecību, kas radās, pirmo reizi iepazīstoties ar valodniecības jautājumiem vēltītajiem biedra Staļina darbiem. Sēdien jau pati dzīve simtkārt pierādījusi, ka tie ievadījuši jaunu eru padomju zinātnes attīstībā, tās zinātnes attīstībā, kura ir cilvēces zinātniskās domas karognesēja un svarīgākais dzinēj spēks. Tādēļ arī šo gadskārtu kā vienu no visizcilākajām savā dzīvē daudzina un apcer padomju tauta.

Un tiešām! Pamatīsim skatu visapkārt kaut vai mūsu pašu republikā — Padomju Latvijā! Kādas brīnīgas pārmaiņas visur notikušas!

Daudz drošāks šai gadā kļuvis zinātnieka — pētnieka solis. Staļina ģenija gaisma palīdz viņam atrast un saskatīt pareizo ceļu cilvēku prāta vēl neapjaustos dabas un sabiedrības attīstības likumu noslēpumos. Par galvas tiesu izaudzis šķiet katrs mūsu cilvēks. Ar viņu vienīgām piemētošu vienkāršību un skaidrību biedrs Staļins devis mums dzilu ieskatu par to, kas īsti ir valoda un kādi tās attīstības likumi, par bazi un virsbūvi, par socialistiskās sabiedrības attīstības jaunām likumbām, par zinātnes uzdevumiem un daudzām citām problēmām, kas padomju zemē saista katru cilvēka uzmanību. Atmaskotas un līdz ar to sakautas dažādas «jaunās mācības» un skolas, kas stūrgalvīgi, ar istām arakcejuveju metodēm centās virzīt daudz zinātnes nozaru attīstību pa maldu ceļiem. Ar šiem darbiem biedrs Staļins pavēra jaunus ceļus kritikai un paškritikai, brīvai domu cīņai, kuras dzīvinošā ietekme sajūtama ik uz soļa. Padomju laudis paši savām acīm redz, ka šie darbi bijuši spēcīgi ierosinātājs un uz priekšu virzītājs visās zinātnes nozarēs.

Ar ievēlīgu prieku vērojam, ka jauni, spirtīgi vēji šalko arī latviešu padomju literatūrā. Tās pētnieki un kritiķi sākuši nopietnāk nodoties mākslinieciskuma, daiļdarbu formas, satura un formas vienības problemām. Istajā gadā celta literatūras valoda, šis «literatūras pirmelments», kā to nosaucis Maksims Gorkijs. Rakstnieki — vārda mākslas meistari arvien noteiktāk apzinās, ka viņi ir arī visas tautas valodas kopēji, tālākvirzītāji, tās bagātību vairotāji. Līdz ar to darba kārtībā pašās pirmajās vietās izvirzījusies problēma par daiļliteratūras valodas specifiku, par tās nozīmi tautas valodas kultūrā, tās tautiskumu, par socialistiskā realisma stilistikas pamatiem, par saīšu nostiprināšanu un izkopšanu ar tautas daiļradi, kura sevišķi koši uzplaukusi mūsu padomju apstākļos, un daudzas, daudzas citas.

Bet pirmajā gadskārtā kopš šo biedra Staļina darbu publicēšanas jārūnā ne tikai par to, ko tie devuši ikvienam no mums, bet arī par to, kā esam likuši lietā ģenios, staļiniskos atklājumus, cik pilnīgi esam apbruņojušies ar tiem, kā pārkārtots darbs vispirms jau tajā komunisma celtniecības frontes iecirknī, kuru katram no mums uzticējusi tauta un partija. Šai ziņā pilnam spēkā ir kums: kam daudz dots, no tā daudz prasāms!

Jāsak skaidri un atklāti: līdz šai baltai dienai, sevišķi literatūras, tās pētniecas un kritikas novados galvenā vērtība vēltīta marisma un no tā izrietošai koncepcijai kritikai, visumā pareizu, neatliekamai nākotnes uzdevumu izvirzīšanai. Tas, protams, vajadzīgi un nepieciešami. Bet tas ir tikai ievadījums. Jāskaidro galvenajam uzdevumam — radīt atmaksolo, par nepareizām atzīto istemu vietā jaunās zinātnes un mākslas vērtības, kuras iemiesotu ģenial staļiniskās domas, kuras būtu lielā Staļina laikmeta cienīgi liecīnieki, omunistiskās rītdienas vēstneši. Tieši šai ziņā mūsu darba augļi vēl ir gaudā nēcīgi.

Vai ir teikt, ka mūsu salmē visnotal valdītu spraiža kritikas un paškritikas atmosfēra? Vai var apgalvot, ka būtu jau gūti cik neiek amierinoši panāmi, izstrādājot tālāk socialistiskā realisma estētiku, literatūras teoriju un ietešu literatūras vēsturi? Vai mūsu literatūras pētnieki spējuši aktīvi un relatīvi piedalīties to ārkārtīgi svarīgo problēmu risināšanā, kuras izvirās Maskavā, sesijā par literatūras zinātnes jautājumiem?

Ka arī šie un vēl daudzi citi jautājumi tieši izriet no biedra Staļina ģenialiem darbiem par valodniecību, tagad, aizvadot pirmo gadu, kopš tie kļuvi visas tautas īpašums, ne uz vienu no šiem jautājumiem nav iespējams dot zītvu atbildi. Lūk, daži fakti, kas tādu slēdzienu ilustre sevišķi pārliecīgi!

Ne aizvaditajā LPSR Zinātnu akadēmijas sesijā, kas bija vēltīta biedra Staļina darbu gadadienai, netika runāts tieši par valodniecības jautājumiem. Navāub, ka tam bijuši savi svarīgi iemesli. Bet tāpat nav šaubu, ka tos vajāja jau laikus novērst, lai sevišķi no tādas sesijas plašāka sabiedrība varā iegūt pārskatu par panākumiem un trūkumiem valodniecības laukā, kas onstātējam gadu pēc biedra Staļina darbu publicēšanas. Šis dīvalnais fakts tikai lieku reizi pierāda, ka valodniecības attīstība mūsu republikā netij pienācīgi vadīta un kontrolēta, ka ne vienmēr tā laikā saņem vajadzīgo palzību.

Ģndrīz katrā recenzijā un kritikā par to vai citu darbu mēs pēdējā gadā jash «dažas piezīmes par rakstnieka valodu». Bet tieši pašlaik, aizvadot ievojamo gadadienu, uz visstingrāko jāiebilst pret to recenzentu paviršību un iopietnības trūkumu, kas tadā veidā ķērušies pie nezaļu izravēšanas no mū literārās valodas. Nav pat vajadzīgi atsevišķi piemēri, lai būtu vienis prās, ka lielum lielajā daļā šo recenziju un kritiku autori aprobežoņas ar dā aplamu fražu, neprecīzu vārdu vai (tas notiek visbiežāk) nepareizu atšanu uzskaitījumu, un tikai ar to. Tieši biedra Staļina darbi par valodniecīci turpretī prasa daudz dziļāk, literatūras pamatuzdevuma būtībai atbilstoši novērtēt, kā valoda izpauž mākslas darba ideju, kā tā raksturo šī darba vopos.

enīali zinātnes atklājumi, kā zināms, rada laikmetus un iedarboņas laikme-tja ilgi Tāda loma padomju sabiedrības dzīvē ir arī valodniecības jautā-jūdem vēltītajiem biedra Staļina darbiem. To apzinoties, lai vērtējam parīto un spraužam nākotnes uzdevumus!

PSRS MINISTRU PADOMĒ

ir rakstnieka P. Pavlenko piemiņas saglabāšanu mūžos

SR Savienības Ministru Padome lēma:

Uzcelt pieminekli uz rakstnieka era Andrejeviča Pavlenko kapa.

Uzdot Valsts daliliteratūras izdevībai 1952. un 1953. gadā izdot Pavlenko kopotos rakstus.

Izsniegt P. Pavlenko ģimenei vien-zeļu pabalst: 25 tūkstoši rubļu ap- rā (sievai Natalijai Konstantinovnai enevai — 20 tūkstoši rubļu, radinie- l Helenai Sergejevnai Koroljkovai — tūkstoši rubļu).

4. Noteikt P. Pavlenko sievai — Na-lijai Konstantinovnei Trepevai, sākot

ar 1951. gada 1. jūliju, personālu mūža pensiju 750 rubļu mēnesī.

5. Noteikt P. Pavlenko radinieci — Helenai Sergejevnai Koroljkovai, sākot ar 1951. gada 1. jūliju, personālu mūža pensiju 500 rubļu mēnesī.

6. Noteikt P. Pavlenko bērniem — Aleksejam Petrovičam Pavlenko, dzimušam 1936. g., un Andrejam Petrovičam Pavlenko, dzimušam 1939. g., per-sonālpensijas 500 rubļu mēnesī katram līdz augstākās izglītības pabeigšanai.

7. P. Pavlenko bērnu izdevumus segt ar valsts līdzekļiem.

Latvijas Padomju Rakstnieku, Komponistu, Mākslinieku un Arhitektu Savienību laikraksts

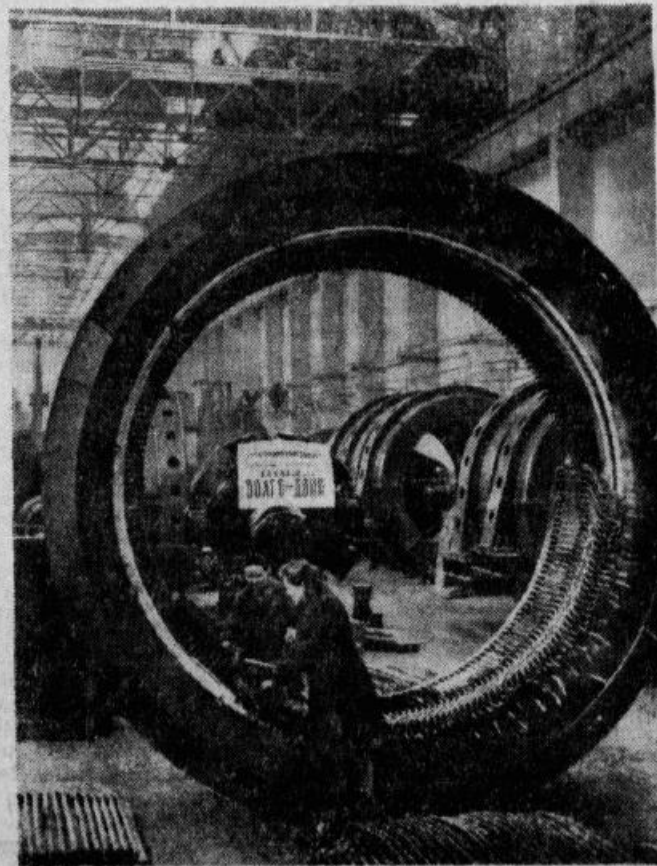
1951. G. 24. JUNIJĀ Nr. 25 (336)

Jaunās dzīves cēlēji

1941. gada 22. jūnijā kaškrusta fašisti nodevīgi uzbruka Padomju Savieni-bai. Tā nelāgi, viltīgi suņi klusinām pielavas mierī-gam gājējam un pēkšņi atpirdz zobus, tā jau senos laikos rikojās kaškrust-nieku senči krustneši, ie-vērojami meistari lūgu-mu laušanā un paslepos uzbrukumos. Visā milzīgā-jā Padomju valstī, kurā ritēja mierīgs darbs, — bērni mācījās skolās, og-l-rači strādāja šachtās, vi-jolnieka lociņš skrēja pār stīgām, — visā pasaulē at-balsojās Hitlera lidotāju nomesto bumbu sprādzie-ni. Bija sācies negants un ilgs karš. Asaras pamir-dēja skropstās mātē, kas pirmā zaudēja savu dēlu, un valrs nenosusēja tūkstoš acis, pilsētas kļuva par drupu kaudzēm, bojā aiz-gāja lauzu dzīvības un vi-nu roku un smadzeņu ra-dītās vērtības. Bet jau tie padomju robezsargi, kas atsita pirmos hitleriešus, uz-brukumus, jau tie pirmo bombardēto pilsētu iedzi-voņāji, kas devās palīgā apuriem, jau tie pilsētnie-ki un kolchoznieki, kas pa-ēdināja un guldināja pir-mos rietumapgabalu eva-kuētos, liecināja, ka pa-domju laudis sasprindzina-juši cīņai visus savus spē-kus un cieši apņēmušies padzīt un satriekt iebrucē-jus.

Pirmie zaudējumi un iebrucēji zvērības nostip-rināja šo apņēmību, iekvē-lināja naudu. Padomju karavīri frontē, padomju darba laudis aizmugurē vē-rīgi un palāvīgi uzklauģija valdības rīkojumus, komunistiskās partijas no-rādījumus un biedra Staļina gudros, sirsnīgos un nesalaužamas drosmes pilnos vārdus. Valsts pārkārtoja visu savu dzīvi karam, kalnos un mežos iz-auga jaunas rūpnīcas. Pirmo varoņu slava aplidoja visu zemi un iejūsmi-nāja sirdis. Kā lai aizmirstam šīs die-nas? Negaisis uzbrāzmoja Latvijai pašā kara sākumā. Daudzi Latvijas iedzīvo-tāji devās uz austrumiem, cīnījās lat-viešu gvardu strēlnieku rindās, lai uz visiem laikiem nodrošinātu savu ne-sen iegūto brīvību, strādāja kolchozos, rūpnīcās un fabrikās, šai lielo pārbau-dījumu laikā visā dzimulā izjūdami augstirdīgās krievu tautas varenību un draudzību, visu padomju tautu ne-satricināmo brālību. Lai cik tālu no-klūva austrumos rietumnieks, pajumte, kurā viņu uzņēma, un valoda, kādā ar viņu runāja, bija draugu māja un va-loda. Dažs, plaukstu acīm pielicis, var-būt atskatījās uz dzimto pusi un viņam tad likās, ka neredzamas rokas šķir vēstures lapaš, kurās redzams, ka pēc aenaimā negaisa dzimtajai zemei lie-cas pāri neredzēti daļa varavīksne.

Karš, ko izraisīja pasaules reakcija, imperialisms, nevarēja beigties un ne-beidzās tā, kā bija iecerējuši Vācijas kapitalisti. Bet tas nebeidzās arī tā, kā bija slepeni ilgojušies un lāgiem arī gluži atklāti pravietojuši amerikāņu un angļu kapitalisti, kas cerēja visu uzvaras augļus ieraust savos seifos. Kā istā uzvarētāja no kara viesuļiem iz-nāca miera saulē Padomju Savienība. 1945. gada 24. jūnijā Maskavā, Sarkana-jā laukumā, notika Uzvaras parāde, un padomju karavīru stingrie soli atdima visas progresīvās, demokrātiskās cil-vēces sirdi kā prieka vēsts, bet iedve-sa niknas dusmas un rūgti pilšanas Volstrita un Stijāas benķieriem. Vini gan izsūca no uzvarētajām zemēm milzīgus labumus, kā fantastiski zir-nekli vai lietuvēni viņi piezīdās arī saviem sabiedrotajiem angļiem un visām maršalizētajām tautām, bet tā visa ame-riķāņu trestu valdniekiem ne tuvu vēl nepietika. Vīnu nesātīgos, nepiepildāmos vēderus varēja apmierināt tikai visas pasaules klētis un šķūņi, viņu netais-nā, iznicībai nolemta sociālā un eko-nomiskā iekārta var noturēties tikai tad,

Visa valsts piedalās komunisma celtnu celšanā. Attēlā: elek-tromotora ietora montažas Uralu elektroaparaturas rūpnīcā Volgas-Donas hidropežlām.

Uzņēmums reproducēts no žurnāla «Sovetskij Sojuz».

ja tā uzkundzētos visā pasaulē, uz ilgu laiku iegremdēdama reakcijas nakli visu cilvēci. Tas nav noticis. Padom-ju Savienība izglāba cilvēci. Padomju uzvara atbrīvoja, padomju piemērs iedvesmoja daudzas tautas, kas cel jau-nu dzīvi un kurām saniknotie ameri-ķāņu lietuvēni vairs nespēj piezīsties. Nemiers volstrītiēšu un maršalsulainu mājās aug audgams, tautas nevēlas jau-na kara, tautas sveicina Padomju Sa-vienību kā savu glābēju un vienīgā pa-reizā nākotnes ceļa rādītāju. Vanda Vasilevska stāsta, ar kādām šaubām viņa devusies uz Miera Padomes sēdi Berlīnē, atcerēdamās hitleriešu zvērī-bas karā. Laimīga viņa sajutusies, re-dzēdama, ka vācu tauta uzlūko kāš-krustu par lielāko nelaimi visā savā vēsturē, redzēdama vācu bērnus un jauniešus augam jaunā cilvēces sau-lē. Un viņai ienāk prātā tas, kas agrāk nekad nebija radies domās: «Mūsu tuvinieki, aizstāvēdami Tēvijas kara laikā Dzimteni, devās nāvē arī par šo jaunatni, par šiem bērniem. Arī par viņiem un viņu nākotni tie nolika sa-vas jarmās galvas.»

Par saviem, par visu tautu bērniem un viņu nākotni lielā Staļina vadībā cīnījās un uzvarēja Padomju Armija un visi padomju laudis. Vini ne-vēlas vairs redzēt kūpam drupas, ne-vēlas dzirdēt raudam drupās bērnus un mātes. To nevēlas neviens krietnas gribas cilvēks, neviens savas tēvzemes un cilvēces patriots. Mazā Albānija un milzīgā Kina cel skolas un slimnīcas, teatrus un rūpnīcas, tiltus un hidro-elektrostacijas, lauku un pilsētu strād-nieki sacenšas mierīgā darbā. Un vi-siem piemēru rāda, visus iedvesmo Padomju Savienība, grandiozo komu-nisma celtnu veicēji. Miljardieri im-perialisma midzenos, sūta laudis karā. Tie slepkavo tagad Korejā, lai izraisītu atkal jaunu karu, kurā līdz pampšanai pietūktu viņu vēderi un makši un kurā viņi tīko sagrābt visu pasauli savās ketnās. Padomju laudis gāja karā, lai satriektu plēšonas, lai pāvērtu ceļu radošaj enerģijai, visaugstākam prāta lidojumam, lai realizētu visbrīnīgā-kos celtniecības plānus, kuri piepildī-jums pacels jauz dzīvi jaunā attīstības pakāpē. Biedrs Staļins savu stratega ģeniju ziedoja cīņai pret fašistiskajiem iebrucējiem, lai atraisītu brīvus spār-nus komunisma celtniecības ģenijam. Tā lidojumam nav gala.

grandiozie plāni, kuru skaitli ne-paliek tikai uz papīra kā ameri-ķāņu Laurenča upes spēkstacija, bet nekavējoši un neatlaidīgi pārvēršas darbos un sasniegumos, apgājā ka-pitalistisko žurnālistu un diplomatu melus un izdomājumus. Tūkstoši ār-zemnieku pēc Lielā Tēvijas kara ap-meklējuši Padomju Savienību un pār-liecinājušies, ka visa padomju zeme eipo, dzīvo un strādā pacilātā, veselī-gā, optimistiskā celtniecības atmosferā. Ir tikai viens ienaidnieks, kas varētu apturēt celtniecības jaunradi, un tas ir karš, uz kuru kūda amerikāņu un angļu imperialisti. Vini ciniski uzskai-ta avīzēs savas militārās bezes, lai iebaidītu laudis, un ciniski klusē par tām starptautiskās apspriedēs, lai sa-mulsinātu laudis. Bet demokrātiskās masas kapitalisma zemēs, arī pašā Amerikā, kļuvušas drosmīgākas un gudrākas. Tās neļaujas iebiedēties un apmānīties. Kaut kur Meksikā vai Is-lāndē, Filipīnās vai Afrikas Zilopkau-lā piekrastē vienkāršie laudis saredz, ka visās Padomju Savienības malās strādnieki, inženieri, zinātnieki, rakst-nieki un mākslinieki iesaistījušies grandiozajā komunisma celtniecībā. Pie Stalingradas saplaka kaškrusta iebrū-cēju pulki, un Stalingrada tagad kļu-vusi par visas padomju tautas radoša darba simbolu.

Daudzas Latvijas rūpnīcas izpilda Stalingradas un Kubiševas pasūtīju-mus, strādā, lai palīdzētu pārējo ko-munisma celtnu darbinieku saimei. Uz Volgu, uz Dņepru un Donu, uz Turke-meniju dodas laudis no visām padom-ju republikām, lai iesaistītos dižajos darbos. Vidusazijas tautas dziesmnieki sacerējuši jaunas dziesmas un apdzied darba varoņus, tāpat kā Lielajā Tēvi-jas karā viņi slavīnāja frontes cīnītā-jus. Karš izcīnīts, un mūsu šīsdiēnas lozungs skan — karu karam! Kā uz svētkiem padomju kolchoza vai pilsētas laudis izvada savus biedrus uz Volgu un Amudarju, uz vietām, kur rit komunisma celtniecības darbi. Aug-stī tur plīvo sarkanā karogi ar sirpi un āmuru, atcinādami cīņā par mieru visā pasaulē. Inženieris, zinātnieks, mākslinieks uzvarēs postītāju un iz-nīcinātāju, vecā pasaule atkāpjas vi-sur tur, kur ierodas jaunas dzīves cēlēji.

J. Sudrābkalns

Zinātniskā sesija par literatūras zinātnes jautājumiem

PAR LITERATŪRAS NACIONĀLO SPECIFIKU

D. BLAGOJS,
filoloģijas zinātņu doktors

Biedrs Staļins norāda, ka «katrai nacijai... ir savas kvalitātīvās īpatnības, savas specifika, kāda piemīt tikai tai un kādas nav citām nacijām. Šīs īpatnības ir tas ieguldījums, kādu katra nacija dod kopīgajai pasaules kultūras dārgumu krātuvei un papildina to, kurlina to.»

Nācijas kvalitātīvās īpatnības, specifiku visuzskatāmāk pauž tās garīgās, psihiskās struktūras kopība, «kas izpaužas nacionālās kultūras specifiskā īpatnībā».

Šķiras sašķēlta sabiedrībā nacionālais un šķiriskais ir nesaraunājami saistīti; tāpēc nepieciešams izcelt nacionālajā specifiskā to, kas progresīvs, to, kas aug un attīstās, to, kas vērst uz priekšu, uz nākotni, kas vispirma kārtā saistās ar nācijas valdību, tās darba lauku slāņu, visu materiālo labumu ražošanu pamatinteresēm. Nepieciešams atšķirt nacionālo «saprātu» no nacionālajiem «aizspriedumiem», kas saistīti ar ekspluatatoru šķiras šaurām savtīgām interesēm vai ko izsaukuši ekspluatējamo tautas masu grūtīes dzīves apstākļi, piemēram, dzimniecības jūgas Krievijā un tautas atpalicība sakarā ar to utt. Nacionālajā «saprātā», nevis nacionālajos «aizspriedumos» ielietvis tas īstēni vērtīgais, ko ikviens tauta iegūda vispasaules kultūras kopējā krātuvē.

Jo attīstītāka, vēsturiski progresīvāka ir kāda šķira vai sociālais slānis, jo lielāka mērā tas izrādās par nacionālā «saprātā», patiesas nacionālās specifikas paudēju atbaidīgā vēsturiskajā periodā.

Vienā no bargajiem kritiskajiem momentiem krievu tautas vēsturē, kad nopietnas briesmas apdraudēja visu mūsu zemi, kad Hitleriešu ordas laužās uz Maskavu, biedrs Staļins ar visu savu spēku un enerģiju uzsvēra krievu nācijas — «Pļečanova un Lenina, Beļinska un Černiševska, Puškina un Tolstoja, Gorkija un Čaikovska, Gorkija un Čehova, Sočanova un Pavlova, Repina un Surikova, Suvorova un Kutuzova nācijas!» — vareību un dziļumu. Šajā krievu izcilāko cilvēku uzskatījumā, kā redzam, krievu daļi literatūras darbinieki ņemot visai godprātīgu viedu.

Jo nacionālāks šā vārda patiesā nozīmē ir kāds rakstnieks, jo pilnīgāk, dziļāk un mērķtiecīgāk viņš pauž savas nācijas kvalitātīvās īpatnības, specifiku, jo vairāk viņš dalīdāte papildina un dara bagātāku vispārīgo kultūras dārgumu krātuvi, jo neapšaubāmāk tā iegūst nozīmību vispasaules mērogā. No šejienes tad arī izriet tādu lielo ģeņiju kā Homers, Dante, Servantes, Šekspīrs, Moljers, Gēte, kā Puškins, Levs Tolstojs, Maksims Gorkijs vispasaules nozīme.

Izcelt, parādīt daļi literatūras darbos nacionālo specifiku ir viens no kritika literatūrzinātnē svarīgajiem uzdevumiem. Lai to spētu — literatūras parādības jāaplūko visiecīgāk un visbiežāk sakarā ar nacionālo pamatu, kas tam līcis rāsties, ar attiecīgās tautas dzīves nacionālā vēsturiskām īpatnībām attiecīgajā periodā (sociālo spēku izvietojums, šķiru cīņa utt.), ar nacionālām kultūras un literatūras tradīcijām.

Krievu literatūras nacionālo specifiku nosaka krievu vēsturiskās attīstības gaitas savdabība. Pretstatā citām Eiropas valstīm buržuāzija Krievijā nekad nav bijusi revolucionāru noskaņā paudēja, pat ne tik apbēdētā kā franču buržuāziskajā revolūcijā XVIII gadsimtā. Tai pašā laikā lielais valdības nācijas zaudēja spēkus visniecīgākā un visnetaisnīgākā dzimnieciskā jūga žņaugos. Tas radīja īpašas krievu atbrīvošanas kustības formas, kas bija demokrātiskākas nekā Rietumos. Cīņu par feodālisma likvidēšanu, par jaunām sabiedriskām attiecībām sāka Radīševs un muļnieku kārtas revolucionāri — dekabrīsti. «Mūsu politiskā brīvība nav šķirama no zemnieku atbrīvošanas...» — savās piezīmēs par Krievijas XVIII gadsimta vēsturi skaidri un noteikti formulēja dekabrīsta ideoloģijas spēcīgākais paudējs dežja — jaunais Puškins. Vēl plašāk demokrātisku raksturu krievu atbrīvošanas kustība ieguva savā otrā revolucionāri demokrātiskajā posmā, kad tā tieši izvirzīja zemnieku revolūcijas ideju un lozungu. Krievu buržuāzija gan mēģināja leņemt pirmo vietu, iegūt vēsturisku lomu XIX gadsimta beigās un XX gadsimta sākumā. Bet bija jau par vēlu. Tajā laikā valstī jau bija izveidojies krievu proletariāts — pats progresīvākais un revolucionārākais proletariāts pasaulē, kurš vadīja cīņu par tautas atbrīvošanu.

Krievu vēstures gaitas savdabība noteica arī krievu literatūras savdabību. Černiševskis ar vērīgu skatīenu pareizi norādīja, ka krievu literatūras īpaši specifiskā iezīme ir tajā ārkārtīgi spēcīgi izpausies patriotisms, «kvēla, neizmērojama vēlēšanās veicināt dzimtenes labklājību», «kalpot vispārībai». Patiešām, visu jaunās krievu literatūras — literatūras, kas uzplauka laikā pēc Pētera I — progresīvo pārstāvju literāro darbi virzījā nemainīgi patriotiski centieni «kalpot vispārībai», «kalpot sabiedrības labībai», tā bija tieša pilsona pienākuma pildīšana. Progresīvie krievu rakstnieki šo tieksmi kalpot saistīja ar līdzjutību apspiestās tautas lielākajai daļai — zemniecībai, ar asiem atmaskojumiem, kas vērsās pret muļniekiem — dzimtbūšanas aizstāvjiem.

Protams, cieši jāpatur prātā tie vēsturiskie un šķiriskie apbēdētāji, kādos attīstījās krievu literatūra XVIII gadsimtā. Tomēr XVIII gadsimta krievu literatūras patriotismu nedrīkst uzturēt par kaut kādu «vienotu plūsmu». Pēc Radīševa vārdiem «no tautas vidus nākušā» Lomonosova cēlo domu par kalpošanu visai tautai caurastais, dziļais un eldēnais patriotisms krasī atšķiras no Sumarokova muļnieciskā patriotisma, kura izpratnē valsts likteņi bija nesaraunājami saistīti ar muļnieku šķiras likteņiem. Karamzina sentimentāli konservatīvajam muļnieciskajam patriotismam noteikti nostājās pretim Radīševa revolucionārās patriotisms. Taču, neizmirstot visas šīs atšķirības un ierobežojumus, tomēr var izvirzīt jēlzirva norādītās īpašības — patriotisms, pilsona pienākuma apzīna, humanisms, sevišķi izteiktā satīriskais raksturs, arvien spēcīgākie demokrātisma un tautiskuma elementi, kā dažas tipiskas iezīmes un īpatnības, kas jau tad noteica krievu literatūras topošo un nostiprināto nacionālo specifiku.

Šis XVIII gadsimta krievu progresīvās literatūras iezīmes un centieni lieliski attīstās, paceļas jaunā kvantitatīvā pakāpē revolucionārās Krievijas pirmā pārstāvja un darbinieka Radīševa literārajā darbībā.

Nupat publicētajos vēstules Demjanam Bedņijam fragmentos biedrs Staļins raksta: «Visu valsti revolucionāro strādnieku vadītāji aizrautīgi studē pamācīgo Krievijas strādnieku šķiras vēsturi, tās pagātni, Krievijas pagātni, zinādami, ka bez reakcionārās Krievijas ir pastāvējusi vēl revolucionārā Krievija, Radīševs un Černiševskis, Želabovs un Uļjanovs, Haturins un Aleksejevs Krievijas».

Pēc Radīševa perioda literatūras būtiskā saistība ar revolucionārās kustības attīstību nav apšaubāma: pietiek minēt trīs dažus vārdus — trīs krievu literatūras dižos vērā putnus — Puškina, Nekrasovu, Maksimu Gorkiju, kuru pamatlicēja darbība tieši un visiecīgākā kārtā saistīta ar vienu no trim Lenina norādītajiem galvenajiem periodiem krievu atbrīvošanās kustības attīstībā, ar vienu no trim trim paaudzēm, trim šķirām, kas piedalījās krievu revolūcijā. Lielajiem krievu klasiskās literatūras pārstāvjiem, ja viņi patiesi ir bijuši lielā mēroga, — atcerēsimies Lenina vārdus par Levu Tolstoju. — bija jāatspoguļo savā daļi radē kaut tikai dažas no arvien pieaugošās arvien vairāk un vairāk demokrātisku vērtību iegūstošās krievu revolucionārās kustības būtiskajām īpašībām.

Puškina daļi radē — «īstenības poezijā» — izpaudās ne tikai tie vai citi krievu nacionālās specifikas elementi, kā tas bija viņa priekšteču darbos, bet gan kvalitātīvās īpatnības, krievu literatūras nacionālā specifika visā tās pilnībā.

Mūsu lielais nacionālais rakstnieks domātājs ir izvirzījis atspoguļojis sava laika viskrasākos un līdz ar to visbūtiskākos sabiedriski politiskos jautājumus, kas virknē gadījumu saglabājuši savu nozīmi arī šai nākotnē: pārtalvība un tauts («Boris Godunovs»), progresīvās muļniecības intelligenē atraitība, drausmīgs tālms no tautas («Čigāni», «Jevgeņijs Oņegins»), personība un valsts («Vara jānīeks»), un, visbeidzot un it īpaši, tas jautājums, kas ne tikai Puškina laikā, bet vēl daudz vēlāk turpināja būt, pēc biedra Staļina vārdiem, Krievijas politiskās dzīves ass — jautājums par atbrīvošanos no dzimtbūšanas, agrārās, zemniecības jautājums, kas savilpoja Puškina visā viņa daļi radē laikā, sākot no jaunības dienu «Sādžas» līdz «Gorjuchina cema vēsturei», «Dubrovskim», «Skatiet no brupnieku laikiem», «Kapteina meitai».

Dziļi nacionāls Puškins palika arī tajos darbos — viņam, kā zināms, tādu ir ārkārtīgi daudz — kuros viņš aizved savus lasītājus uz visdažādākajām «pasaules malām», parādot dažādus tautu dzīvi dažnēdažādos laikos. Par šo Puškina mākslinieciskā redzes loka «pasauli atverošo» plāsumu un «pēju» — «justies kā mājās bezgala daudzās un bieži vien pilnīgi pretējās dzīves sfērās», kāda piemīt tikai viņam, jūsmoja jau Beļinskis. Bet tas nebūt

nemazināja šo darbu nacionālo nokrāsu, bet gan, tieši otrādi, atklāja krievu rakstura bagātību un plašumu. Un savos darbos, kas sniedz tik apbrīnājami patiesu «svešas pasaules» notēlojumu, Puškins šo «svešo pasauli» tomēr aplūko krievu cilvēka acīm, izjūt to ar krievu cilvēka sirdi.

Puškins radījis arī nacionālās estētikas normas, nacionāli krievisko skaistuma ideālu, kas saistās ar Puškina daļi radē demokrātisko raksturu un viņa dziļi realistisko virzību. Novēlēdams savu dzeju nevis 1/10 nācijas, bet gan tās 9/10 — visai tautai. — Puškins tiecās darīt to maksimāli pieejamu un saprotamu. To viņš panāca, saliedējot savu izcilo māksliniecisko meistarību — valodas skaistību un noteiktību, panta skanīgumu un muzikalitāti, kompozīcijas stingrību un harmoniskumu — ar vislielāko nepiespiestību, dabiskumu un eldēnu māksliniecisku vienkāršību. Un tieši tie ļauties tas estētiskais, stila princips, ko Puškins novēlēja turpmākajai krievu klasiskajai literatūrai.

Puškins ir nostiprinājis to krievu nacionālo valodas struktūru — valodas gramatisko uzbūvi un vārdu pamatfondu, kas ir arī mūsdienas krievu valodas pamats.

Krievu klasiskā literatūra pēc Puškina attīstījās šķiru cīņā, kas kļuva arvien spēcīgāka un asāka — cīņā starp progresīvo, demokrātisko, revolucionāro nometni un reakcionāro nometni, starp dažādām sabiedriskām strāvām un virzieniem progresīvās nometnes iekšienē. Tas radījis lielu idejisku dažādību, brīžiem ļoti krasu atšķirību atsevišķu pārstāvju daļi radē. Tomēr tas krievu kritiskais realisms — pats patiesākais realisms, kas bez žēlastības norauja no ekspluatatoru sabiedrības «visas un visdažādākās masas», un līdz ar to pats progresīvākais, eldēnākais un cilvēciskākais, ko vien radījis jebkāda tauta, — šis specifiski krieviskais realisms, kuram pamatus liecis Puškins, bija krievu vārda mākslas nacionālais tips, krievu literatūras ieguldījums vispasaules literatūras bagātību krātuvē.

Pēc tam, kad krievu tauta Lielās Oktobra revolūcijas uzvaras rezultātā ir kļuvusi socialistiskā nacija, tās garīgā seja daudzējādā ziņā būtiski mainījusies. «Mēs vairs neesam tie krievi, kas bijām pirms 1917. gada, un Krievzeme vairs nav tā, ko mūsu raksturs vairs nav tais. Mēs esam pārvērtušies un izauģuši kopā ar tām milzīgajām pārvērtībām, kuras līdz pašiem pamatiem nāvērtušas mūsu valsts seju» (A. Ždanovs).

Lielajam revolucionārajam varondarbam, ko 1917. gada oktobrī veica Krievijas strādnieki un zemnieki, ir milzīga internacionāla nozīme. Un tomēr krievu strādnieki tai pašā laikā, kā to atgādina biedrs Staļins savā vēstulē Demjanam Bedņijam — «pēc Oktobra revolūcijas veikšanas, protams, arvien vēl ir tie paši krievu cilvēki».

Uz īstas nacionālās specifikas augstākā uzplaukuma balstīdamās, attīstās un iegūst arvien lielāku internacionālu būtību un nozīmi arī krievu padomju literatūra, pati progresīvākā literatūra pasaulē. Turpinot attīstīties un papildināties, tajā pašos pamatos saglabāts tik būtiskais nacionālās specifikas elements kā krievu nacionālā valoda — Puškina valoda. Gan padomju socialistiskās sabiedrības dzīvē, gan to atspoguļojošā literatūrā brīnīgišķi uzplaukst krievu nacionālā rakstura labākās īpašības.

Savā vēsturiskā lostā par godu krievu tautai biedrs Staļins teica: «Es uzsaucu tostū krievu tautai ne tikai tāpēc, ka tā vadītāja tauta, bet arī tāpēc, ka viņai ir skaids prāts, izturīgs raksturs un pacietība».

Šis rakstura īpašības, kas izveidojušās gadsimtu cīņās pret svešzemju iebrukumiem, jau kopš seniem laikiem piemīt krievu tautai — nacijai, kas devusi pasaulei tādu ģeņiju kā Lomonosovu, Puškina, Černiševski, kā Leninu.

Savu spožāko uzplaukumu krievu socialistiskajā nācijā sasniedz prāta skaidrība, izturīgais raksturs un pacietība, atspoguļodamies mūsu rakstnieku grāmatās par padomju darba laudim un cēlājiem tādos izcilos padomju vārda mākslas parauros kā A. Fadejeva «Jaunā vārde», N. Ostrovska «Kā rūdījās tērauds», B. Polevoja «Stāsts par istu cilvēku».

Realisms ir padomju literatūras galvenā vadotā, specifiskā forma, bet atbilstoši mūsu zemes izskatam, kas pārvērties līdz nepazīšanai, atbilstoši jaunajiem socialistiskajiem dzīves apstākļiem, kādi ir mūsu tautai, kas, uzvarām vainagota, cel komunismu, krievu vārda mākslas dziļi nacionālā forma paceļas kvantitatīvi jaunā pakāpē un pievilas ar socialistisko saturu, kļūst par socialistisko realismu.

Socialistisko nāciju dzīvē patiesi vispārēju visas tautas nozīmi iegūst arī pagātnes lielo rakstnieku — krievu daļi literatūras nacionālās specifikas paudēji — daļi radē.

PSRS Zinātņu akadēmijas sabiedrisko zinātņu nodaļu sesija sakarā ar pirmo gadadienu, kopš publicēti J. V. Staļina darbi par valodniecības jautājumiem

PSRS Zinātņu akadēmijas sabiedrisko zinātņu nodaļu sesija 20. jūnijā atzīmēja pirmo gadadienu, kopš iznākuši J. V. Staļina ģenialie darbi par valodniecības jautājumiem. Maskavas zinātņu nodaļu nama zālē sapulcējās daudz mūsu zemes zinātņu aprindu pārstāvji — PSRS Zinātņu akadēmijas akadēmiki un korespondējošie locekļi, savienoto republiku zinātņieki, zinātņu institutu un augstāko mācību iestāžu darbinieki.

Visiem klātesošiem vētrāni aplaudējot, sesijas goda prezidijā ievēlēja VK(b)P CK Politbiroju ar biedru J. V. Staļinu priekšgalā.

Ar īsu ievadrūmu sesiju atklāja PSRS Zinātņu akadēmijas prezidents akadēmiks A. Nesmejanovs.

Referātu «Padomju valodniecības attīstība saskaņā ar J. V. Staļina mācību» nolasiya akadēmiks V. Vinogradovs.

Viņš pastāstīja par dziļajām pārmaiņām, kas notikušas visu mūsu zemes valodu institūtu un augstāko filoloģisko mācību iestāžu zinātniskās pētīniecības un organizatoriskā darba principos, valodu mācīšanas metodikā skolās.

Tādu jautājumu izstrādāšana kā vārdu krājuma un vārdu pamatfonda, morfoloģijas un sintakses, gramatikas un leksikoloģijas savstarpējās attiecības, valodu attīstības iekšējo likumu un sociālistisko nāciju valodu attīstības likumsakarību noskaidrošana, mācību grāmatu un vārdnīcu sagatavošana, sarežģītu problēmu atrisināšana, kas saistītas ar socialistisko nāciju literāro valodu terminoloģiju un normalizēšanu — visas šīs problēmas pa jaunam apgaismotas J. V. Staļina ģenialajos darbos par valodniecības jautājumiem un ir padomju valodnieku spriegā darba saturs.

Nobeigumā referents raksturoja svarīgākās un sarežģītākās problēmas,

zinātniski izstrādājot valodniecības jautājumus saskaņā ar biedra J. V. Staļina darbiem, un aicināja padomju valodniekus, literatūrvēsturniekus un vēsturniekus kopīgām saskaņotām darbam.

21. jūnijā referātu «J. V. Staļina darbi par valodniecības jautājumiem un to nozīme sabiedrisko zinātņu attīstībā» nolasiya PSRS Zinātņu akadēmijas korespondējošais loceklis P. Judins.

Runājot debatēs, Ukrainas PSR Zinātņu akadēmijas prezidents akadēmiks A. Palladins, Gruzijas PSR Zinātņu akadēmijas īstenais loceklis A. Čikobava, Kazahijas PSR Zinātņu akadēmijas īstenais loceklis N. Sauranbajevs un Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas prezidents J. Peļve pastāstīja, kā savienoto republiku zinātniskajās iestādēs un augstskolās pārkārtots valodniecības darbs saskaņā ar biedra J. V. Staļina rakstiem. Aizrīstājušā gadā daudz uzmanības veltīta, lai studētu un popularizētu ģenialos teoretiskos atklājumus, ko biedrs J. V. Staļins devis savos darbos par valodniecību.

Savienoto republiku zinātņu akadēmijās plaši zinātniski apspriestas svarīgākās problēmas vispārējā valodniecībā un nacionālo valodu pētīšanā. Runājot par valodnieku darbiem vārdnīcu, gramatiku un mācību grāmatu sastādīšanā, par nacionālo valodu attīstības vēstures pētījumiem.

Runājot sesijā, akadēmiks I. Meščaninovs centās izanalizēt savas klūdas un cēloņus, kāpēc viņš atāvējis no PSRS Zinātņu akadēmijas Valodniecības institūta kolektīva darba. Viņš anslīja turpmākajā darbā galīgi revidēt savu nostāju un aktīvi piedalīties valodniecības jautājumu pētīšanā.

Sesija beigusī savu darbu.

Lielā nēcīlātībā sesijas daļībnieki pienēma apsveikumu biedram J. V. Staļinam.

Ukrainu mākslas un literatūras dekada Maskavā

Jau ilgāk par nedēļu mūsu socialistiskās Dzimtenes galvaspilsētā Maskavā ar lieliem panākumiem turpinās ukrainu mākslas un literatūras dekada. Teātros, koncertu zālēs, rūpnīcu klubos, kultūras namos un parkos Maskavas sabiedrība ar nedalītu interesi un atsaucību uzņem ukrainu mākslas meistaru priekšnesumus, kas liecina par ukrainu tautas mākslas krāšņu uzplaukumu padomju varas apstākļos.

Maskavas Lielā teātra telpās notiek T. Ševčenko vārdā nosauktā Kijevas operas un baleta teātra viesizrādes. Īpašu ievēribu guvusi K. Dankeviča opera «Bogdans Čmelnickis» (V. Vasiļevska un A. Korņečuka libreto), tāpat N. Rimska-Korsakova operas «Carā ligava» un S. Gulak-Artemovska operas «Aizkrāvētis pie Donavas» uzvedumi. Labāko Maskavas teātru telpās savas izrādes sniedz vairāki ukrainu drammas teātri. Īpaši sīrenīgi maskavieši uzņem A. Korņečuka lugas «Irbenāju birzta» inscenējumu, kuru veicis I. Franko vārdā nosauktā Kijevas akadēmiskais teātris. Šis uzvedums ieguvis popularitāti ne vien PSRS, bet arī ārzemēs — Polijas republikā, kur minētais teātris aizvadītajā sezonā bija ieradies uz viesizrādēm. Dekada izrādēm šie teātris iestudējis arī īzaunu rakstnieka A. Jakobsona lugu «Uz nakts un dienas robežām», kura līdz šim Maskavā vēl nebija izrādīta.

Ar līdzīgiem panākumiem Maskavā norit arī T. Ševčenko vārdā nosauktā Charkovas drama teātra L. Ukrainas vārdā nosauktā Kijevas krievu drammas teātra, M. Zankovckas vārdā nosauktā Lvovas drammas teātra izrādes. Pēdējais delatada repertuārā uzņēmis arī J. Raina lugu «Pūt, vējiņi», kuras uzvedums Maskavā notika šīs dienas.

Sevišķu ievēribu Maskavā izpelnījies Ukrainas PSR muzikas, koru un deju kolektīvu priekšnesumi. Galvas pilsētas koncertu zālēs, kultūras un atpūtas parkos daudzpusīgas programmas sniedz Ukrainas tautas koris, Ukrainas PSR banduristu kapela, Ukrainas PSR deju ansamblis, Lvova kora kapela «Trembita». Čaikovska koncertzālē un citās vietās ar lieliem panākumiem noritēja Aizkarpātu tautas kora koncerti, kuros apmeklētāji iepazīnās ar aizkarpātu tautas dziesmām un īpatnējām tautas deļām, kuras izbildīja deļoļu grupa baletmeistara N. Rodanova vadībā. Virkni koncertu snieguši arī UPSR akadēmiskā kapela «Dumka».

Treņiakovs gleznu galerijās 23 zālēs eksponēti Ukrainas gleznotāju, grafiku un skulptoru darbi, kuri radīti galvenokārt pēdējos gados. Atsevišķi izstādīti arī ukrainu pirmsrevolūcijas laika mākslinieku darbi, to vidū T. Ševčenko gleznas.

Sakarā ar dekadu atklātā ukrainu

mākslas izstāde liecina par ukrainu mākslinieku daļi radē tematikas daudzpusību, mākslinieku profesionālās meistarības pieaugumu. Blakus pazīstamu ukrainu mākslinieku — M. Čmelko, S. Grigorjeva, A. Sovkunenka, T. Jablonskas, V. Puzirkova, G. Melchova, M. Lisenko un citu darbiem izstādē ar sekmēm piedalās daudzi jauni mākslinieki — Kijevas, Charkovas un Odessas mākslas skolu absolventi. Labākie ukrainu mākslinieku darbi veltīti V. Lenina un J. Staļina dzīvei un darbībai, tie atļo padomju tautas varonību cīņās par savas Dzimtenes brīvi, parāda padomju lauku mierīgo darbu socialistiskajā celtniecībā.

M. Gorkija vārdā nosauktajā centrālajā kultūras un atpūtas parkā atklāta ukrainu tautas mākslas izstāde, kurā eksponēti gobeleni, paldāji un mākslas izstrādājumi, mākslas veidojumi porcelānā, maiolīkā, kristālā un stiklā, griezumā un kalumi kokā un metālos — vairāk nekā 3 tūkstoši priekšmetu, kuras darinājuši strādnieki, kolchoznieki, kalpotāji, skolu jaunatne.

Mākslinieku namā iekārtota izstāde, kurā piedalās grāmatu ilustratori, poligrafijas darbinieki, parādot savus sasniegumus grāmatu un citu presei izdevumu ārējā apdarē.

Ar īstu sīrību Maskavas sabiedrība uzņem viesus — ukrainu rakstniekus. Literārie vakari nuleina daudz klausītāju. Satikšanos ar dekadas daļībniekiem Maskavas mašīnbūves rūpnīcā atklāja V. Koževnikovs. Par ukrainu literatūras stāvokli runāja L. Novičenko, bet savus ļaunākos darbus lasīja P. Tičina, M. Riļskis, V. Sosura, L. Dmitrenko, M. Stelmachs, N. Gončarenko un citi. Literārie vakari izmālovas parka brīvdažas teātri runāja A. Sofronovs un J. Smoličs. Dzeņieks N. Gribačevs un N. Ribāks ievadīja ukrainu rakstnieku satikšanos ar Padomju Armijas ģenerāliem un virsniekiem: šajā sarīkojumā runāja un lasīja savus darbus V. Sobko, A. Sports, I. Nechoda, M. Naghibeda, N. Ušakovs, I. Gončarenko, L. Pervomaiskis, A. Pīčucha un citi.

Plašs literārs vakars notika Sabiedrisko zinātņu akadēmijā, kuru atklāja PSRS RS ģenerālsēkretara vietnieks K. Simonovs, un Maskavas dzelzceļnieku centrālajā kultūras namā, kur runāja dzeņieks A. Zarovs. Savus darbus lasīja ukrainu rakstnieki A. Turčinska, V. Bičko, S. Sklarenko, M. Teščenko, N. Ušakovs, S. Voskresenko un citi.

Pēdējās dienas vairākās Ukrainas un Maskavas teātra mākslas pārstāvju satikšanās sanāksmēs izlīrātās dekadas laiks notikušās teātru izrādes.

Rādās darba sanāksmes notikušas arī Rakstnieku savienībā.

Kulturas dzīve Padomju Latojā

**ZURNALA «PADOMJU LATVIJAS
BOLŠEVIKS» LASĪTĀJU
KONFERENCE CĒSIS**

Nesen LK(b)P Cēsu rajona komitejas partijas kabinetā notika žurnāla «Padomju Latvijas Bolševiks» lasītāju — cēsnieku konference.

Pārskatu par «Padomju Latvijas Bolševika» redakcijas līdzšinējo darbu un turpmākā darba plānu sniedza žurnāla atbildīgā redaktora vietniece b. Lutere. Redakcijas pārstāves referātam sekoja dzīvas debātes, kurās piedalījās «Padomju Latvijas Bolševika» vietējie lasītāji.

Nobeigumā runāja LK(b)P Cēsu rajona komitejas sekretāre b. Klīgere, izteicot vēlēšanos, lai šādas interesantas spriedes tiktu organizētas biežāk.

DRAMATISKO KOLEKTIVU SKATE MADONĀ

Pagājušo svētdien Madonas kultūras namā savu sniegumu rādīja rajona labākie dramatiskie kolektīvi, kas bija uzvarējuši mākslinieciskās pašdarbības skates pirmajos gājienos. Rajona skate spilgti apliecināja, ka visi šīs dalībnieki nopietni gatavojušies, nav taupījuši pūļu, lai apgūtu skatuves mākslas pamatus. Iepriecināja arī tas, ka dramatisko kolektīvu repertuārs ļoti plašs un daudzpusīgs. Tajā pārstāvēti gan latviešu un krievu klasiku, gan padomju autoru darbi.

Pirmo vietu skatē ieguva Madonas kultūras nama dramatiskais kolektīvs, kas rādīja A. Ostrovska «Bez vainas vainīgo» 2. cēlienu. Otro vietu ieguva kolchoza «Sarkanais stars» dramatiskais kolektīvs, kas iestudējis Džakono-va komediju «Līgava ar pūru». Trešā vieta par A. Upīša viencēlienu «Homo sapiens» iestudējumu piešķirta kolchoza «Padomju Armija» dramatiskajam kolektīvam. Arī pārējie pieci kolektīvi, kas piedalījās rajona skatē, ar savu sniegumu pierādīja, ka neatlaidīgi strādājot, tie var izaukt par spēcīgām mākslinieciskās pašdarbības vienībām.

TOP JAUNS TAUTAS NAMS

Abrenes rajona Vecumu ciemā tuvojas noslēgumam jauna tautas nama izbūve. Te būs labi iekārtota skatuve un zāle 300 skatītājiem. Jaunajā tautas namā iekārtos arī bibliotēku, lasītavu un sarkano stūrīti.

Par godu Padomju Latvijas 11. gadadiņai tautas nama celtnieki apņēmušies veikt izbūvi pirmā termiņa — līdz 3. jūlijam. Republikas svētku dienu kolchoznieki varēs svinēt jaunajā kultūras centrā.

MĀKSĻAS SKATE VIĻAKĀ

16. un 17. jūnijā Viļakā notika rajona mākslinieciskās pašdarbības skate, kurā piedalījās labākie dramatiskie kolektīvi, kuri un deju pulciņi. Goda rakstus un naudas premijas saņēma Viļakas vidusskolas koris, kas paturēja pagājušā gadā iegūto Sarkanā karogu. Viļakas vidusskolas deju kolektīvs. Liepnas tautas nama koris un Liepnas vidusskolas deju kolektīvs. Apbalvojumu izpelnījās arī Viļakas pirmās septiņgadīgās skolas un Reķayas vidusskolas koris, kā arī Liepnas dramatiskais kolektīvs, kas skatē bija iestudējis A. Čehova lugu «Lācis».

ATPŪTAS DĀRZS

Pagājušo svētdien Ventspilī atklāja Atpūtas dārzu. Tā atklāšanas dienā ar krievu un latviešu padomju komponistu dziesmām koncertēja Ventspils strādnieku centrālā kluba koris diriģenta b. Briznas vadībā.

BRĪVDABAS KONCERTI

Jelgavas pilsētas izpildkomitejas kultūras un izglītības iestāžu nodaļa paredzējusi vasaras mēnešos Rāina parkā. Uzvaras parkā un Pils salnā regulāri rīkot mākslinieciskās pašdarbības koncertus. Tos sniegs kultūras nama mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi un orķestris, darba vietu mākslinieciskās pašdarbības pulciņi un Jelgavas mūzikas skolas pedagogi un audzēkņi. Liekā daļa no sarīkotajiem koncertiem būs brīvkoncerti.

ŠEFS IEKĀRTO SARKANO STŪRĪTI

Smiltēnes rajona Plānu ciema kolchoza «Zelta vārpa» šefs — Rīgas 2. tabakas fabrikas strādnieku kolektīvs kolchoza otrajā brigādē iekārtojis sarkano stūrīti. Sarkanajā stūrītī uzstādīti Lenina un Staļina attēli gipsā. Izgatavoti zīmējumi par lielajām komunisma celtīm, plakāti un citi uzskatāmās agitācijas līdzekļi. Kolchoznieki te varēs iepazīties arī ar politiskajām karikatūrām.

Latvijas PSR Valsts Teatra institūta absolventi ar aktiera meistarības katedras vadītāju LPSR tautas mākslinieku, Staļina premijas laureātu A. Amtmani-Briedīti.

DIPLOMDARBU SKATE

Latvijas PSR Valsts Teatra institūtā

Latvijas PSR Valsts Teatra institūts šogad dod savu otro izlaidumu. Pēc četrus gadus studijām institūtā beidz astoņi aktieri un deviņas aktrises. 1.—11. jūnijā izlaiduma kursā notika diplomdarbu skates izrādes.

Institūta audzēkņu skolojumu profesionālajā meistarībā vadījuši izcilākie mūsu republikas režisori un skatuves mākslas pedagogi. Par teoretisko izglītību rūpējušās marksisma-leninisma un mākslas zinātņu katedras. Nopietna uzmanība veltīta arī sabiedriskajai audzināšanai. Izlaiduma kursa audzēkņu starpā vairāk nekā 80 procentu komjaunieši. Audzēkņi aktīvi piedalījušies daudzos sabiedriskos pasākumos, nemīgi sekojuši republikas galvaspilsētas mākslas dzīvei, domājuši līdz un diskutējuši par problemām, kas atradās padomju mākslas darbinieku uzmanības degpunktā. Daļa audzēkņu jau varējuši tieši iesaistīties teātru darbā, un arvien biežāk Rīgas teātru programmas sastopam institūta studentu vārdus.

Kā inženierzinātņu studijas beidzot, diplomandam jāizstrādā un jāizstāst kāds projekts, bet jaunajam filologam vai vēsturniekam — zinātnisks darbs savā nozarē, tā aktiera diplomdarbs pirms valsts eksāmeniem ir loma institūta izlaiduma izrādēs. Tanis jaunajiem māksliniekiem jāpierāda savas jaunrades spējas un sasniegti profesionālās gatavības pakāpi. Eksāmenu komisijas priekšā viņiem jāizstāst savs veikums, jāpamato uztvere, jāpierāda izpratnes spēja un teoretiskā gatavība.

Diplomdarbu skates repertuārs izmeklēts ar tādu ziņu, lai tam būtu ir padomju dramaturģijas, ir latviešu, krievu un aizrobežu klasikas paraugi, dodot audzēkņiem iespēju vingrināties dažādos žanros un dažādā laikmetu lūgās.

Kursa vadītājs nopelnījis bagātā skatuves mākslinieks B. Praudis šoreiz skatē iestudējis trīs lugas — Gorkija «Vasus Zeļeznovu», A. Korneičuka «Platonu Krečetu» un Moljera «Skopuli», aktieru meistarības katedras vadītājs tautas mākslinieks profesors A. Amtmani-Briedītis — R. Blaumaņa «Pazudušo dēlu», tautas māksliniece F. Ertne — fragmentu no Lope de Vegas «Meitenes ar krūzi» un režisors A. Leimanis — cēlienu no N. Virtas «Kaut kur Eiropā». Sakarā ar šo repertuāru piebilstams, ka iestudēšanai institūtam būtu jāizvēlas tādas lugas, kas ir padomju teātru repertuārā vai arī var kuru katru brīdi tajā būt. «Pazudušais dēls» nepieder pie tādām lugām. Ja kāds no lielajiem teātriem strādās ar «Pazudušo dēlu», tam nāksies atrisināt nopietnas interpretācijas problēmas, meklējot jaunu pieeju vecajai vielai. Institūta audzēkņiem šādu problēmu atrisināšana nebūtu uzlikuma. Tāpat jāatzīmē, ka diplomdarbu skatē bija tikai viens vienīgs dzejā rakstīts fragments. Lope de Vegas «Meitenes ar krūzi» izrādē liecināja, ka audzēkņi šinī virzienā nav dabūjuši diezgan vingrināties. Bet teātri viņiem taču nāksies izstāties Rāina, Šekspira un citu autoru lūgās, kas rakstītas dzejā.

Skate apliecināja nopietnus panākumus un labu darba disciplīnu. Tomēr ne visiem audzēkņiem vienlīdz pārliecinot izdevās parādīt savas jaunrades spējas un idejiskā mākslinieciskā briedumu. Daži sniegumi turējās tikai vidējā līmenī. Tas liecina, ka vēl vairāk uzmanības jāveltī ikkatra audzēkņa patstāvīgās jaunrades spēju atrašanās.

Labāko sniegumu pamatā jutām nopietnu domu, studijas un redzīgus dzīves vērojumus. Turpretim, kur tēli balstījās uz abstraktas aktieriskas izdomas un gataviem skatuves paraugiem, sniegumi bija vājāki. Tas īpaši vērojams «Skopulā» izrādē, ko režija bija pārkāpējusi vieglas teātrālas spēles gultnē. Jaunie aktieri manāmi zaudēja patiesības izjūtu un reizē ar to spēju pārliecināt; viņi nepārklāja pāri tam sliekšnim, aiz kura pieņemība pārveidās skatuves patiesībā. Mēs šinī kā sīku, bet šai zinā raksturīgu momentu spēlēt ar naudas šķirstiņu, kas tik viegli lidoja no rokas rokā, ka bija skaidrs — aktieris to sajūt tikai kā butaforiju, nevis kā to mantu, ko šķirstiņš lūgā nozīmē.

Viens no vērtīgākajiem sniegumiem bija Gorkija «Vasus Zeļeznovas» iestudējums. Tas pāuda nopietnu un pārdomātu darbu, patiesu dziļināšanos. Tikai šinī pareizais sociālais akcentējums vēl ne viscaur atnāca līdz skatītājam (piemēram, kur runā ir par Vasas attiecībām pret saviem bērniem un mazdēlu). Šeit kaut kā nivelējās doma, ka Vasai bērni vajadzīgi, lai turpinātu viņas uzņēmumu un ka tikai no šā viedokļa viņa spēlēt nosvērta. Šis ir viens no iemesliem, kuru dēļ visa luga guva it kā ģimenes drāmas nokrāsus.

Diplomandē Lilijs Brundže Vasas Zeļeznovas lomu veidoja ar lielu aizrautību un spēku. Viņai bagāti izteiksmes līdzekļi, un jaunās aktrises sniegums liecina, ka viņa spēlējot realizēt atbildīgus uzdevumus. Arī Bočkarjovas lomā «Platonā Krečētā» atklājās L. Brundžes raksturotājas dāvanas. «Pazudušā dēla» izrādē viņa konsekventāk nekā citi bija vērtējusi savu uzdevumu no padomju aktiera viedokļa un ievēdusi tēlā svaigas, robustas līnijas, kas spilgti raksturoja Roplainietes šķirisko piederību. Lilijs Brundže jau saistīta Valsts jaunatnes teātri.

Ilgai Muceniecei teicami aktieriski dotumi. Pārliecina arī lomu iztulkojums, to idejiskais atklājums. Natalija «Vasā Zeļeznovā» gan īsti neiegula izrādē ietvaros; Muceniece spēlēja it kā atrakti no pārējā kolektīva un tāpēc nebija īsti radoša. Toties Matilde «Pazudušajā dēlā» un donna Anna «Meitenē ar krūzi» piederēja pie visjaucākajiem sniegumiem šinīs izrādēs.

Arī Gunars Placēns, kuru jau angažējis Valsts Dailes teātris, skatē tēloja vairākas lielas, atbildīgas lomas. Kā Kosta Varra («Kaut kur Eiropā»), Roplainis («Pazudušais dēls») un Bubijs («Platonu Krečets») viņš deva patiesu, spēcīgu, viscaur attaisnotu tēlojumu. Arī Prochora lomā «Vasā Zeļeznovā» jaunais aktieris parādīja pareizu tēla izjūtu. Šie būtībā ļoti atšķirīgie tēli, turklāt vēl epizodiskais, bet spilgtais Lorenzo «Meitenē ar krūzi», rāda, ka G. Placēnam ir plaša tēlojuma amplitūda. Lomu tverums pagaidām vairāk intuitīvs nekā apzināts, tāpēc turpmākajā darbā jāla vērība jāveltī rūpīgi tēlu analīzei.

Jānis Bolužs «Platonā Krečētā» sniedz ļoti simpatisku, brīvu galvenā lugas varoņa, jaunā padomju ārsta Krečeta tēlojumu. Ar to aktieris pierāda, ka nākotnē viņš šādas lomas katrā ziņā spēlēs veikti, bet pagaidām vēl pietrūkst lomas idejiskā satvara dziļāka atklājuma. Pārējās lomās (Basts «Kaut kur Eiropā», Mikus «Pazudušajā dēlā», Valers «Skopulī»), kur uzdevums bija vienkāršs, šo trūkumu mazāk jūt, un tēlojums bija viscaur pārliecinotš silts. J. Bolužam piemērotājs skatuviskais valdzinājums ir ievērojama vērtība, kas izliek jaunajam aktierim

pienākumu rūpīgi strādāt sava talanta idejiskās padziļināšanas virzienā.

Benitai Ezerniecei «Vasā Zeļeznovā» uzticēta atbildīgā Rašelas loma. Viņa deva ļoti pareizu tēla ārējo līniju veidojumu, bet iekšēji īsti nesaistījās ar savu partneri (piemēram, sadursmē ar Vasu Zeļeznovu), patiesi nedzīvoja uz skatuves, tāpēc sniegums kļuva vēss, deklarativs. Šis organizācijas dzīves trūkums traucēja arī Lidas lomā «Platonā Krečētā». Labi izdomāts un izdevies bija amerikāņu žurnalistes Kiras Reičeles tēls N. Virtas lugā «Kaut kur Eiropā».

Regina Adgere guva labas sekmes fragmentā no N. Virtas lugas «Kaut kur Eiropā», veidodama Hannas Lichtas tēlu. Jaunā aktrise deva mērķtiecīgu, dziļi izprastu lomas atklājumu, ar vienkāršiem izteiksmes līdzekļiem sasniegdamā labus rezultātus. Annas Opošņikovas lomā «Vasā Zeļeznovā» Adgere parādīja spējas dot asu raksturojumu, tomēr, pastiprinādama tēla zīmējumu gandrīz līdz karikatūrai, viņa lielā mērā zaudēja ticamību.

Edgars Liepiņš kā Krustiņš «Pazudušajā dēlā» un Arkadijs Pavlovičs «Platonā Krečētā» parādīja labu iejūtu, lomas izpratni un tēlojuma patiesumu, bet šo grūto lomu pilnīga atklāšana jaunajam aktierim pagaidām vēl nebija pa spēkam. Ka E. Liepiņam rošīga iztēle, bija redzams īpaši no Hugo Vastisa («Kaut kur Eiropā») un izmeklētajā («Skopulī») tēlēm.

Leo Noreiko tēlojums liecina par interesantām aktieriskām dotībām, skatuvisku veiklību un atbilstību. Viņš veiksmīgi tēloja Pūlišu Paulu «Pazudušajā dēlā» un Laflešu «Skopulī», bet sevišķi mazo šofera lomu «Platonā Krečētā». Jaunajam aktierim vēl jāstrādā pie tēlu padziļinājuma — otrā plāna.

Arnolds Skutulis «Platonā Krečētā» viscaur pareizā uztverē tēloja atbildīgo izpildkomitejas priekšsēdētāja Beresta lomu. Tāpat par rūpīgu, apzinīgu darbu liecināja Mikus tēvs «Pazudušajā dēlā» un Zaks «Skopulī», tikai tēlēm vēl pietrūkst spilgtuma.

Biruta Vīzicka (Ludmila «Vasā Zeļeznovā», Marianna «Skopulī») un Biruta Beldava (Elize «Skopulī» un Maija «Platonā Krečētā») deva ļoti brīvu, žīrgutu tēlojumu. Mazāk izdevās B. Beldavai lize «Pazudušajā dēlā». Abas jaunās aktrises strādās Valsts jaunatnes teātri.

Veltai Dišlerei lielākās lomas bija Aza «Pazudušajā dēlā» un Kristīna Padera «Kaut kur Eiropā»; Elza Vīksne — Frozine «Skopulī», Zinaīda Dekšnā — donna Marija «Meitenē ar krūzi» un Vaļa «Platonā Krečētā», Aleksejs Tarvidam — Pjotorkins «Vasā Zeļeznovā» un Kleants «Skopulī», Edgaram Kalniņam — Stjopa «Platonā Krečētā», Lalmonam Melmatim — Don-Huans «Meitenē ar krūzi». Viņu sniegumi liecināja par apzinīgu, disciplinētu darbu.

Institūta audzēkņiem devis daudz zināšanu, nopietnu profesionālu sagatavojumu, zināmu skatuves pieredzi. Tie ir droši pamati, uz kuriem nu jāaug tālāk. Absolventi nedrīkst pašapmierināties uzlikt sev par galīgi «gataviem». Skatuves māksla — visdziļākā no visām mākslām — būtiski prasa, lai mākslinieks nemītu augtu. Visa padomju dzīve attīstās ārkārtīgi strauji, pārveidojas paši cilvēki, un tautai dārgi tie mākslinieki, kas neatpaliek, bet virzās attīstības avangardā. Cik daudz katram no jaunajiem māksliniekiem būs gribas un spējas idejiski un mākslinieciski augt, tik liel varēs būt viņa sasniegumi. — K. Kundziņš, L. Pečaka

Tautas demokrātijas zemēs

**BALETA «MIERA BALODIS»
UZVEDUMS PEKINĀ**

Pekinas teātra mākslas akadēmija radīta nesen, bet tajā jau darbojas trīs fakultātes — dramatiskā, operas un baleta. Kā īpašs jaunās skatuves mākslas skolas sasniegums jāatzīmē tās choreogrāfijas nodaļas novatoriskais pasākums — kiniešu oriģinālbaleta izveidošana.

Kīnas tautas republikas folklorā bagāta izteiksmīgā dejām, kurās vispusīgi izpaužas tautas daiļrades spējas. Balstoties uz šiem folkloras materiāliem, pirmo reizi apvienojot tos ar klasiskā baleta elementiem, Pekinas teātra mākslas akadēmijas choreogrāfijas kolektīvs radījis lielu baleta uzvedumu «Miera balodis».

Baleta libreto sarakstījis akadēmijas direktors, pazīstamais dramaturgs Ou Jan Ju-tjans, to iestudējusi deo-šija Dai Ai-lijana, kura izpilda arī galveno lomu. Muziku baletam «Miera balodis» komponējuši vairāki kiniešu skanraži, to atskano simfoniskais orķestris, kas arī ir jauna parādība kiniešu teātrī. Baleta saturs spilgti pauž kiniešu tautas un PSRS tautu lielo draudzību. Kīnas un Korejas darba ļaunū nesatricināmo miera gribu, atmāsko amerikāņu un angļu imperialistus.

Pirmais kiniešu balets «Miera balodis» liecina par milzīgām iespējām, kādas tautas demokrātijas apstākļos paveras visām Kīnas mākslas nozarēm.

**MAKSIMA GORKIJA LAUKUMS
PRAGĀ**

Kā ziņo Čehoslovākijas telegrafa aģentūra, Pragā noticis plašs mītiņš sakarā ar Soukupova laukuma pārdēvēšanu par Maksima Gorkija laukumu. Mītiņā piedalījās Čehoslovākijas komunistiskās partijas, Čehoslovākijas un PSRS draudzības savienības, kā arī Nacionālajā frontē ietilpstošo sabiedrisko organizāciju un partiju pārstāvji.

**VECĀKĀ POLU AKTIERA
JUBILEJA**

Nesen Polijā atzīmēja republikas vecākā aktiera Ludviga Soļska (Sosnovska) mākslinieciskās darbības 75. gadadienu. Šis slavens gaitas skatuves mākslā 1876. gadā, L. Soļskis radījis vairāk nekā 1000 visdažādāko skatuves tēlu. Būdam režisors un teātru vadītājs Krakovā, Varšavā, un citās Polijas pilsētās, viņš, sākot jau ar pagājušā gadsimta 90. gadiem, savu talantu vēltījis klasiskā un polu nacionālās dramaturģijas repertuāra izveidošanai.

Ļoti augstu L. Soļskis vērtēja krievu dramaturģiju, īpaši M. Gorkija lugas. Viņš viens no pirmajiem inscenēja M. Gorkija «Sikpilsoņus».

Hitleriskās okupācijas apstākļos L. Soļskis aizgāja no skatuves. Bet jau sākot ar 1945. gadu, viņš atkal darbojās J. Slovacka vārdā nosauktajā teātrī Krakovā.

Sakarā ar jubileju L. Soļskis apbalvots ar Darba Karoga pirmās pakāpes ordeni.

Savā jubilejas izrādē 96 gadus vecais skatuves mākslinieks spēlēja Kostjuško lomu J. Dibovska lugā «Kostjuško Bervilā».

RUMANIJAS

JAUNIE MĀKSĻINIEKI

Bukarestas, Klužas un citu Rumanijas pilsētu mākslas institutus un skolas mācās daudz jaunie rumanu gleznotāji, skulptori un grafiķi. Daudzi no viņiem jau guvuši ievērojamus republikas tēlotājas mākslas izstādes. Tā pirms 2 gadiem jaunais mākslinieks Georgs Šaru izstādīja gleznu «Pie šachtas», kurā viņš bija notēlojis rumanu ogļrābi varonīgu darbu. Tagad viņš ar labiem panākumiem radījis revolūcionāra, Rumanijas komunistiskās partijas atbildīgā darbinieka Ilie Pintīlio portretu.

Jaunais mākslinieks Stefans Barabāss izstādījis gleznu «Uzņemšana mākslas skolā», bet Beki Runds — gleznu «Traktorj atvesti», kurā atspoguļojas svarīgs notikums rumanu zemkopju dzīvē — pirmo traktoru saņemšana kolektīvajā, saimniecībā. Pauts Atanasiu savā gleznā «Tautas Armijas karavīrs» sniedzis iedrošīgu dzimtenes aizstāvja tēlu, bet Tiberijs Krauss — ciema partijas organizācijas sekretāra portretu.

Ievērojamus panākumus uzrāda arī jaunie ainavu gleznotāji Konstantīns un Spiridons George, Aleksandrs Avramesku, Steliāns Pāncu, Feders Pila.

Izteiksmīgu skulpturālu grupu «1907. gads», veltītu rumanu zemnieku sacelšanās kustībai 1907. gadā, radījis tēlniece Lelija Zuafe, krievu dzejnieka A. Puškina sarunu ar rumanu patriotiem attēlojis tēlnieks Andrejs Orgonašs, bet Doru Popovičs — vairākās skulptūrās parāda mūsdienu rumanu strādniekus.

Ar līdzīgām sekmēm darbojas arī rumanu jaunie mākslinieki grafiķi, grāmatu ilustratori un plakatiisti.

Doktora Čebutikina tēls, ko ļoti spējīgi izveidoja A. Michelsons, — ir Tuzenbacha, Veršiniņa, Andreju un Iedzigu sapažatāju nākotne. Realets un Iedomātais, īstenība un sapnis, taisnīgais un netaisnīgais vīliem zaudēs robežas. Tādēļ aiz Čebutikina komiskajām netēdzībām slēpjas dziļš dzīves saturs. Lugas galveno varoņu vājiņas un trūkumi tie šķiek nežēlīgi un ārkā-

R. Blūms

LATVIJAS PADOMJU
RAKSTNIEKU SAVIENĪBĀ

Dzejas sekcijā iztirzāja dzejnieces Cecilijas Dineres jaunāko dzejoļu krājumu «Mums dārgs ir miers», kuru autore sagatavojuši izdošanai. Referenti J. Plaudis un A. Vējš norādīja, ka dzejnieces talants nenoliedzami aug, tās dailrādī raksturo tematikas un izteiksmes svaigums, jūtu un pārdzīvojamu patiesīgums. Īpaši iedarbīgi ir viņas liriskie dzejoļi, kuru labākajos paraugos («Dēlam», «Maija rīta») saņemta krietna saturs un formas saskaņotība. Atsevišķi garāki dzejoļi («Balade par korejiešu partizāni») liecina, ka autori ir arī spējas līroepikas novada. Tomēr plašākie mēģinājumi šajā virzienā (poema «Brīves kareivis») vēl neapmierina. Lielāka vērtība autoriem jāvēl arī dzejas valodai, jācīnās pret iekavārdību. Par atsevišķiem dzejoļu krājuma «Mums dārgs ir miers» trūkumiem, kurus autori vēl vajadzētu novērst pirms krājuma iesniegšanas izdevniecībai, runāja arī P. Sils un A. Imermanis.

Dramaturģijas sekcijas sanāksmē par J. Vanaga un J. Rātnera jauno lugu «Gaišie logi», kura uzņemta LPSR Akademiskā Dramas teātra repertuārā, referēja Fr. Rokpelnis. Abi autori savā darbā, kuru pērn godalgoja laikmetīgo padomju lugu konkursā, risina ļoti svarīgu tematu: kādas stikla fabrikas ražošanas darba pirmindnieku patriotisko cīņu ar produkcijas palielināšanu, tehnikas maksimālu izmantošanu, jaunu ražošanas paņēmīnu ieviešanu. Lugu ietverts ļoti bagāts konkrēts materiāls, tajā atspoguļojas dzīves īstenība, parādīts, kā rūpnīcai un tās kolektīvam palīdz citu padomju republiku rūpnīcas un ražošanas pirmindnieki, zinātnieki un tehnieki. Autori izveidojuši vairākus ļoti raksturīgus tēlus. Tādi ir galvenais inženieris P. Gordijenko, Gorkijas stikla rūpnīcas meistars S. Tarasovs, vecais rūpnīcas strādnieks Urķits, meistars Rarida un citi. Tomēr pie dažu lugu tēli, īpaši profesora Gila, rūpnīcas partijas organizācijas sekretāra Sudraba, direktora ūdra noraksturošanas autoriem, kopā ar teātra kolektīvu, lugu inscenējot, vēl vajadzētu pašrādāt, padziļinot un vēl skaidrāk izvērtēt arī galveno lugu sižeta un personāžu konfliktus.

Debatēs par atsevišķiem lugu tēliem, sižeta kompozīciju, iespējamām notikumu pārkārtojumiem runāja režisors A. Amtmanis-Briedītis, V. Brūnē, R. Zandersons, H. Zommers, P. Sils un citi.

Lugas autori J. Rātneris un J. Vanags sanāksmes dalībniekiem vispusīgi noskaidroja lugu galveno ideju, notikumu un personāžu konfliktu būtību. Nemot vērā sanāksmē izteiktos ierosinājumus, sadarbībā ar teātra kolektīvu viņi darbu pie lugu turpinās.

Ļoti spēcīgi atmāskoti. Pats sevi viņš uzskata par rēgu, neesošu būtni. Ne tikai iereibis, bet arī skaidrā prātā viņš atkārto: «Mūsu nav, nav nekā pasaulē, mēs nesam, bet tikai šķiet, ka esam...» Te tieši izteikta lugu tema: plāpāt — vēl nenozīmē būt. Bez sabiedriskas darbības, bez sociālās aktivitātes esamība kļūst nenozīmīga. Cebutkins nonāk līdz pilnīgam nihilismam, vienaldzībai. Ar vienaldzības viņš ir līdzinātais Tuzenbacha nāvē, palīdz Andrejam nospiēt kārtis mājā, aiz vienaldzības gājis bojā slimniece, ko viņš ārstēja. Pat labirdīgs viņš ir aiz vienaldzības. Zem labirdīgā vecuķa maskas slēpjas pretīgs sociālā jaunuma rezultāts.

Galvenā pretruna, kas saista Čehovu šai lugā, — ir pretruna starp sapņa skaistumu, vērtību un sapņotāju vājumu. Trīs mūsu Prozorovu mājā mūsu acu priekšā nostājas kā brīnišķīgs dzejiskuma, skaistuma, muzikas stūrītis, viss te ir smalks, visur redzama laba gaume. Šim namam luga sižeta attīstībā ir centrālā vieta. Stāsts par to, kā Nataša un Protopopovs pakāpeniski izspiež, izdzen māsas no mājas un paši kļūst par tās saimniekiem, ir luga sižeta līnija. Luga noslēdzas ar Natašas triumfu. No skaistuma un sapņu valstības māja pārvērtusies par nelabības un mietpilniskuma valstību. Tumsa spēku uzbrukums trīs mūsu poetiskajai pasaulei ir sižeta aktīvā līnija.

Trīs mūsu tēli ir dzīves skaistuma un dailes jemiesojums. Šajās brīnišķīgajās māsās ietverts tik daudz garīgas bagātības, atsaucības visam gaļījam, tik daudz jūtīguma, labirdības, smalka prāta, tik daudz kvēlu alku dzīvot tīru, saprātīgu dzīvi, tik daudz gatavības pašizlīdzīgi strādāt! Katra viņu iekšējā un ārējā kustība nevainojama, pilna grācijas. Bet šis cildenās, pēc visas savas iekšējās struktūras; pēc savām dedzīgajām tieksmēm saņemti cēlus mērķus tik krieviskās sievietes neatrod iespēju izlietot savas dvēseles bagātības, trausme uz laimi apstāst bez atbildes, pretīga reālā īstenībā izspiež viņas no dzīves. Nataša atnāk namā kā Andreja līgava. Tad mēs viņu redzam kā Andreja sievu, mājas saimnieci, kura soli pa solim izdzen māsas no mājas.

Natašas uzbrukuma līnija izrādē pa-

Nobeidzot savu pirmo pagātnes atmiņu grāmatu «Stāsts par bērību», kas jau iznākusi arī latviešu valodā, Staļina premijas laureāts Fjodors Gladkovs nesaistījās ne ar kādiem solījumiem risināt tālāk stāsta pavedienu, taču lasītāji nešaubījās, ka mazā Fedjas dzīves stāsts turpināsies citā grāmatā. Šādu pārhecihu izraisīja pats grāmatas saturs. «Stāsts par bērību» nav šaura autobiogrāfija, kas saistās ar viena cilvēka pārdzīvojumiem, bet plaši tverta zemniecības proletarizēšanās aina noteiktā vēsturiskā laikmetā (pagājušā gadsimta 80.—90. gados) carisma Krievijā. Valdības un policijas spaidi, tautas beztiesība, atkarība no muļžniekiem un sādžas bagātņiem — izsūcējiem spieda plašas darba ļaužu masas pamest laukus un cerībā uz labāku dzīvi doties uz pilsētu, kur tās gaidīja tikpat neganta eksploatacija.

Pirmajai grāmatai tagad seko otra — «Pelnā gājēji». Abas grāmatas saista ne tikai vienā un tie paši varoņi, bet arī vadmotīvi. Tās ir grāmatas par darbu un darba cilvēka laimi. Autors saka ar mazā Fedjas vārdiem: «Man bija vajadzīgs pastāvīgs darbs kā savs dzīves uzdevums, kā prieks, lai es justu, ka esmu vesels, ka mana sirds pukst mundrīgi un liksmīgi». Pirmās grāmatas darbība norisinās mazā Pievolgas sādžā, kurā neierobežoti valda vecliciniekus sekas vecākiem, bodnieks Mitrijs Stepaničs. Viņa kabatā ir ne tikai sādža, bet arī paputējušie muļžnieki un «valsts vara» — priestāvis ar saviem palīgiem. Zemnieki nespēj izkļūt no savas mazās zemes strēmeles, viņi nomā muļžas zemi, par ko jāstrādā un jādod «otrs kūlis» ražas. Taču arī tā netiek ne pie maizes, ne arī spēj nomaksāt nodevas, tāpēc uzkrājas parādi pie bodnieka, kuri «mīklainā kārtā» aizvien pieaug, kamēr beldzot visa zeme nonāk bodnieka rokās. Pastāvīgās ūtrupes izpostā pēdējās saimniecības paliekas. Daudzi to neiztur; stiprinieks Kaļaganovs izmisumā nogalina savu sievu, milzis Lermions nododas žūpībai. Vienīgais zemnieku sapnis — dabūt vairāk zemes. Kad muļža grib pārdot daļu zemes, viņiem aust cerība iegūt to par savu īpašumu, taču «draudzīgais» bodnieks spēj tūlīt samaksāt skaidrā naudā, un panem zemi sev. Zemnieki to uztver kā lielu netaisnību un saceļas. Alkas pēc zemes apvieno visus stichiskās sacelšanās priekšgala nostājas «taisnības meklētājs» sirmgalvis Mikuita. Visa sādža naivā ticībā dodas art muļžas zemi, domājot, ar šādu rīcību tā pāries viņu īpašumā. Tomēr zemnieku dumpi viegli apspiež, izmantojot svārstīgos zemniekus, Mik-

tušku nohešā kategorā, un Mitrijs Stepaničs ar bībeles vārdiem pārmet saviem ticības brāļiem sacelšanos pret augstāko varu, pret naudas varu.

Stāsta centrā ir zēns Fedja un viņa vecāki Vasilis un Nastja. Spilgti parādīta sektantu skarbā patriarchālā mājās dzīve, kur patvaldnieciskā viratēva un aprobežotās vīramātes varā smok kautrā un maigā Nastja un mazais Fedja. Autors bagātīgajā tipu galerijā daudz brīnišķīgu cilvēku — dzīves gudrības pilnais apkārtceļojošais skroderis Volodimiričs, paštāvīgs, cildenā Paruša, kas ar savu darbu iekarojusi sev tiesības spriest līdri ar vīriem cīņā sapulcēs un nodibinājusi savu ģimeni sirsniņas, patiesi cilvēcīgas attiecības; spīniece Katja, ko nespēj saliekt tēva rupjā vara; nesalauzāmā Maša, kas stingrī apņēmies iet pati savu dzīves ceļu; sapņotāja Natalija, kas visu muļžu meklējusi «brīvību un liksmu darbu». Un kā šī brīvība darba slavinājums izskan dzīvēs lappusēs, kas vēstītas «labprātīgai apvienībai» — kulšanas taltai.

Trūkuma spiesti, sādžinieki dodas pelnā uz pilsētu. Pašmīļīgais, tēva aizvainotais Vasilis ilgojas atbrīvoties no tēva varas, nokļūst pilsētā, būs patstāvīgs. Ar otru grāmatu «Pelnā gājēji» sākas viņa ģimenes gaitas pilsētā. Laucinieki te saduras ar jaunu morāli. Uz kuģa kļaidonais Opisims sludina «brīvību»: «Visi ir saītes un valģā šķēšana; ir ierāvēju likumi, ir bāra tikumi... Nepiekeries nekam un nepiesienī sirdi ne pie kā, tad tu būsi brīvs». Šī šķietami revolucionārā «mācība» mulšina darba meklētājus. Saratovā, kur Vasilis apņemas palikt par ormani pie sava radnieka — uzņēmēja, viņš sapem citu «mācību»: «Katrā cilvēkā ir zāģis savā dvēselē. Vārdos gan piesaucam dieva svētību, domās tik prātojam, ko leraut varētu». Ja šī morāle saprotama Vasilijam, tad tā atbaida Nastju. Tai, savukārt, citu dzīves gudrību sniedz radniece Maņuška: «Mēs mazi ļautiņi, mums nav savas teikšanas... Iztopi, izdabā, grāsi būs kabatā». Nastjai grūti izvēlēties ceļu pēc tik dažādiem cēla rādītājiem, taču viņa instinkti viņai šīs «mācības» pieder tai pasaulei, kur cilvēks cilvēkam vilka. Astrachanā, ziņā rūpalā, bargajā eksploatacijas skolā viņa atrod pareizo ceļu un iegūst īstu patstāvību, par kādu paļ saņont nevar šauri saimnieciskais Vasilis. Viņa iepazīstas ar strādnieku solidaritāti, stājas cīņā par savām tiesībām. Nastja atplaukst šīn cīņas atmosfērā, viņa sāk apzināties savus spēkus. Te autors uzskatāmi parāda psiholoģisko procesu, kā zemnieks pārgau proletarieti.

«Pelnā gājēju» galvenie notikumi saistās ar viņu tīrtāju dzīvi Kaspijas jūras piekrastē. Lasītājs soli pa solim seko Nastjai un Fedjam viņu darba gaitās gan smacīgajās kazarmās, gan vēju brāzieniem atklātajā zvejas laivu piestātnē un iepazīstas ar virkni cilvēku, kas ietekmē galveno varoņu dzīvi. Autors prot pāris vārdos attēlot varoņu ārieni, dažos teikumos atklāt viņu raksturu, šķietami nesvarīgos sīkumus parādīt viņu rīcības iekšējos motīvus. Atmiņā iespējams kuģa mehāniķa sieva, lepnā, pašapzinīgā Raisa, kas pirmā saka traulajā Nastjai neaizmirstamos vārdus par cilvēka pašcietu, viņu tīrtāju vadone — skarbā, nesamierināmā Praskovja; strādā, nepiekāpīgā Astrachanas šuvēja Anfiša, kas, ar varu izpelnīta uzdzīvotājam tirgonim Blachinam, aizbēg pie sava iemīļotā Haritona; klusā, sirsniņā virēja Motja, ziņā tīrtājas — dedzīgā Oksana, šķelmīgā Marijka, pārgalvis muļžnieks Griša un citi. Kad viņu tīrtājas vairs nespēj cīest uzraudzes Vasilisa tiranija, viņas sacēlas un uzstāda pārvaldniekam savas prasības. Tās nav vairs zemnieku stichiskais dumpis, strādnieces uzstājas organizācijai, apvienojusies ar rūpalā nodarbinātajiem vīriešiem, un solidarīte streikotāji svin pilnīgu uzvaru. Tiesa, pēc neilga laika priekšniecība izdevīgā momentā izrēķinās ar «musinātājiem», taču uzvaras apziņa un ticība kopējiem spēkiem nav vairs izdzēstama. Nastja un Fedja, atgrieždamies sādžā, nav vairs tie, kas pirms gada atvadījās no tuviniekiem pie robežstaba, — viņiem aiz muguras lieli pārdzīvojumi, kas neapšaubāmi ietekmēs viņu turpmāko dzīvi.

Autors, no savas šodienas kalngalim vērdamies tālajā pagātnē, parāda tagadnes gaismā plašu un patiesu ainu: zemniecības grūto stāvokli pēc «putna brīvības» iegūšanas, trūcīgo zemnieku pakāpenisko izputināšanu, strādnieku revolucionārā protesta pieaugumu, pirmos streikus. Viņa pareizā dzīves izpratne un talants, sulīgā valoda, spēja individualizēt savus daudzos tēlus padara šo ainu neaizmirstamu. Lai gan abas grāmatas, nesaudzīgi atsedzot kapitalistisko iekārtu visā tās kailumā, navīsam skatienam šķiet pesimistiskas, taču īstenībā tās ir dzila dzīves prieka pilnas, jo tās rāda darba cilvēka neapslāpējamās ilgas pēc brīva darba, kas sagādātu darītājam prieku, pēc darba, kam var piekerties un ko var mīlēt, un tās rāda arī cilvēku ārkārtīgu, neatlaidīgo dzīvi redēt sev tādu rītdienu, kurā šīs ilgas varētu piepildīties.

Anna Bauga

URALU TAUTAS
KORA KONCERTI

Tautiskuma, skaidrības un sirsniņas piesātinātu mākslu parādīja savos koncertos Rīgā Valsts Uraltu tautas koris un dejojāšu grupa (mākslinieciskais vadītājs N. Chlopkovs, kormeistars N. Malgina, choreogrāfiskās grupas vadītāja O. Kņazeva).

Daudzpusīga un bagātīga ir tā programma. Dziesmās, kas neaizmirstami skan šī kora izpildījumā, spilgti atspoguļoja varonēpika un savilņojoša lirika, padomju tautas grandiozais laucējs darbs un cīņa par mieru. Bleži tajās iedzirkstas uraltiešu veselīgs humors un nebēdīga liksmē.

Sevišķi spēcīgu iespaidu atstāja dziesmas: «Sleivānāums Stalīnam» (tautas muzika. Isakovska vārdi), mūsdienu padomju tautas dziesma «Ak, jūs, kalni», «Uraltu dziesma par mieru», kas radusies tautas dzeiņleku un labāko dziedātāju salidojumā, ko 1950. gadā bija noorganizējis Sverdlovskas apgabala Tautas mākslas nams. Šo dziesmu pierakstīja un tās muzikālo apdari veica N. Chlopkovs. Izteiksmīgas ir četstāskas «Uralietes», kuru tekstu uzrakstījis kora dalībnieks M. Krutskis, bet muzikāli izmantotas tautas melodijas. Jautri, ar sirsniņu, nemākslotu humoru skan asprātīgie tautas dziedājumi un dziesmas «Odins», «Pleci znoti», «Dunka», kā arī citas. Ar savām neviltotām itām savilno dziesma «Aiz loma leva ligojas», tāpat Lielā Tēvijas kara laikā dziesma «Mežmalā».

Īpaša vieta kolektīva jaunradē ierādīta deļām. Jāsaka, ka choreogrāfiskā grupa uztur lietišķas cīņģus panākumus deju izveidojumā. Kolektīvs pratis saglabāt tautas dejas iekšējo pulcētumu, tīro tautisko kolorītu, tīvas kustības, ikviena grupējuma tehniskājo slīdētumā.

Deju inscenētāja — choreogrāfiskās grupas vadītāja O. Kņazeva ar lielu rūpību, uzmanību un mīlestību levēro folklorā iepatības. Deļās nav nekā šablonska, kas būtu aizgūts no estrādes vai baleja štampiem.

Interesanti, oriģināli un kupli veidojot deju choreogrāfisko zīmējumu, O. Kņazeva saglabā neskartu, — un tas ir ļoti svarīgi, — dejas tautisko raksturu, tās cēla tīrību.

«Bainu kadriļas» (pierakstīta Bainu cēlā) ierīcina ar līgo, malgo, cildenā priekšnesuma veidu. Dinamiska ir zemeluraliešu deja «Kručēnka». Savdabīga deja ir «Septiniekas». Vislielāko meistarību kolektīvs parāda «Lielajā Uraltu deļā», kas valdzināt valdzina ar savu dzīvas prieku, straujumu un kustību bagātību.

Valsts Uraltu tautas kora viesizrādes bija nozīmīgs notikums Rīgas mākslas dzīvē.

Sam-Hiers

rādīta aktīvi, bet nepietiekami precīzi zīmēta māsu aizstāvēšanas līnija. Mums šķiet, ka izrādē bīstami pārslogota ar skumjām, sāpēm, gribas spēka trūkumu. Tas izpaužas gausinātos ritmos, pārmerīgā pauzēšanā, skumju apdvestajā rāmumā. Piemēram, Olga pirmajā cēlienā, runādama monologu «Tēvs nomira priekš gada...», saskana ar Čehova domu, ne tik daudz sēro atmiņās par nomirušo tēvu, kā ir pārsteigta, ka šo sēru valrs nav, ka viss pāriet: «Man likās, ka nepāriet...». Taču, lūk, pagājis gads, un mēs viegli atceramies to...» Viņā vairāk valda priecīgi satrauktas vārda dienas noskaņojums nekā rūpes par burtnīcām, ko viņa labo. Veltīgi ne nav ievērota Čehova remarka: «... visu laiku labo skolēnu burtnīcas, stāvēdama un ledama». (Aktīse A. Abele burtnīcas labo, sēdēdama pie galdā.) Ar Tuzenbacha ienākšanai viesistabā 1. cēlienā jābūt enerģiskai, svētdienīgai, mōžai. Vārdiem: «Aizmirsu pateikt, šodien pie mums ar viziti būs mūsu jaamais baterijas komandieris Veršins. (Apšēžas pie pianina)», — jautri jāielejās pagaidām ne ar ko neapņemto svētku kopīgajā atmosfērā. Remarka: apšēžas pie pianina — nozīmē jūtu pārpilnību Tuzenbacha dvēselē. Optimistiska enerģija laužas arī no Irinas satrauktajiem sapņiem. Ar Veršina atnākšanu pastiprināts svētku kreščendo sasniedz kulmināciju, kad pie galdā ierodas Fedotjks un Rode. Jautrības un liksmes uzbauojumā noris Andreja un Natašas izskaidrošanās mīlestībā.

Pie šī piemēra mēs apētājamies tāpēc, ka saskatām brīsmas pārslogot izrādē ar pārdzīvojumiem, ieslēdēt pārmerīgā psiholoģēšanā. Gribam brīdināt no tā. Maskavas Dailes teātri 1940. gadā uzvestais «Trīs māsas» inscenējums atšķiras no 1901. gada inscenējuma tieši ar straujākiem ritmiem, mazākām pauzēm, lielāku aktivitāti. K. S. Stanislavskis, 1937.—1938. g. uzvezdams «Trīs māsas» savā studijā, otkieriem atgādināja: «Galvenais — dzīves alkas, pastāvīgs iekšējs mōžums...» Tas īpaši attiecas uz māsām.

Ja pirmā cēliena galvenais notikums ir Natašas atnākšana uz Prozorovu mājā, tad otrā cēliena galvenais notikums — Nataša aizliedz budēļu pie-

nemšanu, aizliedz liksmi, noslāpē svētkus.

Mietpilnības, nekrietnības valstība. «Pulkstenis astoņi vakarā. Aiz skatuves uz ielas tikko dzirdami spēlē harmonika. Nav uguns», — telkts remarkā. Tā kā ir vastlāviņi, ziema, tad pulksten astoņos jābūt tumsai. Tumsa šai cēlienā ir vispārējā atmosfēra, saturs, autora nodoms. Tāpēc zaļgani oranžās, kaut arī vājas, dekorācijas apgaismojums neatbilst cēliena jēgai. Un kad atnāk Veršins ar Mašu, no tumsas ar lampas vai sveces palīdzību netiek izrauts atsevišķs apgaismots laukums, bet gan ieslēgta visa gaismā, tādējādi izjaucot Veršina un Mašas intimitātes atmosfēru, kas varētu labi papildināt skata saturu, pilnīgāk atklāt viņu savstarpējo tuvošanos.

Trešā cēliena galvenais notikums ir ugunsgrēks. No pirmā skatiena liekas, ka ugunsgrēks ir tikai fons, taču, uzmanīgāk vērojot, redzam, ka ugunsgrēks ir cēliena iekšējā darbība. Šai cēlienā māsām sadeg viss — viņu sapnis par Maskavu, viņu cerības uz laimi. Tā ir katastrofa.

Nav pareizi, ka teātris neizmanto ugunsgrēku pilnā kā atmosfēru, kas dikti vajadzīgos ritmus un vajadzīgās attiecības. Veltīgi nav ievērota Čehova remarka, ka «aiz skatuves ugunsgrēka traucēme». Ienācēji mājā maz ienes ielas satraukumu, nelaiemes noskaņas. Tādēļ atkal redzam gausinātos ritmus, pauzes, sūptus pārdzīvojumus.

Atvadīšanās un Natašas triumfs — nekrietnības triumfs — lūk, ceturtais cēliena saturs. Aiziet brigade un ar viņu arī Veršins. Aiziet no dzīves Tuzenbachs. Māsām nepaliek nekā. Olga vēl ir dzīvoklis pie ģimnazijas, bet Irinai nav pat tik daudz...

Toties Natašai svētki. «Vispirms likšu nocirst šo egļu aleju, pēc tam, lūk, šo klavu...» Un te visur likšu sastādīt pukītes, pukītes, un būs smarža...»

Un tomēr finals skan optimistiski. Māsas nav zaudējušas gribu dzīvot, apziņu par dzīves vērtību, ticību nākotnei.

Čehova spēks ir polifoniskā skanējuma, ansambli, viņu izrādes redzes un dzirdes komponentu vienotībā. Nekāds, pat vistalantīgākais «solo» izpil-

dījums nevar pastiprināt tēla saturu Čehova lugas izrādē. No aktiera tiek prasīta nevis personaža attēlošana, bet gan darbošanās dotajos apstākļos. Apstākļi nosaka arī darbības māksliniecisko logiku. Mākslinieciskuma otra mēraukļa ir darbības produktivitāte — kā viena vai otra darbība maina notikumu pavērsi citā virzienā personažā attieksmes. Darbības patiesīgums ir trešais mākslinieciskuma nosacījums. Patiesīga darbība ir tāda, kas var norisināties reālajā dzīvē. Atbilstoši šiem trim nosacījumiem jāveido visa aktiera skatuviskās darbošanās līnija, un ja tā saskanās ar lugas domu, tad tā arī būs mākslinieciskā tēla līnija. Pretstatā šiem nosacījumiem ceturtais un pa daļai arī trešais cēliens iedragā darbības trauksnām uz priekšu, notikumu ritmu. Piemēram, Fedotika un Rodes atvadīšanās no Tuzenbacha un Irinas iztēpota vienkārši laika ziņā. Tā noris kā palēnināti uzņemta filmā. Nevajaga spēlēt āķiršanās skumjas, asaras, rūgtumu. Gluži otrādi. Vajaga spēlēt skumju, asaru, rūgtuma pārvēršanu. Visu ceturto cēlienu vajadzētu noslēgt par krietnām desmit minūtēm ātrāk, tā, lai visi personaži būtu iekšēji saprindzināti, mobilizēti, aktīvi.

Par lomu izpildītājiem daudz nerunāsim, jo viss, ko esam teikuši, ir viņu ierosināts, ietverts izrādē. Katrs izrādē nodarbinātais aktieris strādājis sekmi, gēvis vērtīgu ieguldījumu izrādes panākumam. Nepilnībām un trūkumiem šai izrādē ir daudz mazāks svars nekā teātra nopelniem.

Īpaši atzīmējams liels galam izstrādātais, ar lielu meistarību veidotais Mašas tēls, tautas mākslinieces, Stalina premijas laureātes L. Bērziņas izpildījumā. Visaugstāko uzslavu pelnījis arī A. Michelsons Cebutikina lomā un V. Lasmane Natašas lomā. V. Lasmanei vēl jāatbrīvojas no tā, ka viņa brīžiem tēlo tēlu, nevis tajā dzīvo.

A. Abeles veidojumā skaidri iezīmējas Olgas pašizlīdzība. Gribētos tikai vairāk temperamenta, iekšējas stingrības, optimisma. Savā sirds dzidrumā, cēlumā un poetiskumā apburōša ir Irina nopelniem bagātās mākslinieces, Staļina premijas laureates M. Klētnieces izpildījumā.

Dzīvu ēimnāzijas skolotāja Kuligina tēlu sniedz V. Skulme. Labi parādīta

pašapmierinātā viduvēģība, kas nelauj Kuliginam saskatīt savas rīcības aplamību. Pirmajā cēlienā gribējis redzēt vēl vairāk pašapziņas.

Pievēlīgu trauksmainā sapņotāja Tuzenbacha tēlu izveidojis H. Vazdiks. Interesants un pārliecinošs Veršina lomā nopelniem bagātais mākslinieks O. Krēslins. Lieliski savā jaunības svaigumā ir Fedotjks — H. Lheņins un Rode — K. Adernieks. Vajadzētu koriģēt tikai atvadīšanās ainu ceturtajā cēlienā.

Mums šķiet, ka A. Mikelsonam, kas visumā sekmīgi ticis galā ar grūto Solonija lomu, pietrūcis izpratnes, ka Solonija demoniskais ir tikai ārējs. Ar to viņš maskē savas nepilnvērtības izjūtu. Viņš grib būt labs, grib, lai viņu cienī, mīl. Ar saviem «stipriem» vārdiem viņš grib klātesošos tuvināt, nēvis atgrūst. Toties aina ar Irinu aktierim izdodas pavisam labi.

R. Krečums Andreja lomā veiksmīgi tēlo Natašas un savas bezdarbības nomākta, apspiesto vīru. Pirmajā cēlienā Andrejam vajadzētu būt mōžākam. Pārmerīgi izslepts skaņš ar māsām.

Teicami tēlotāji arī pārējam lomām — B. Ozoliņa, K. Draudiņš, E. Gribača un E. Ozols.

Nevar neatzīmēt mākslinieci F. Rinu, ka krietno veikumu. Labi izdevušās pirmo triju cēlienu dekorācijas. Kas attiecas uz ceturto cēlienu, mums liekas, ka E. Ripkis nav pilnīgi uztvēris Čehova ainavas īpatnību. Kūlie biežokni, kurus te redzam, ir skaisti, tiem ir savs jaukums, bet tie neiekļaušas izrādes kopīgajā idejā. «Kādi skaisti koki un, patiesībā, kādai dāļai dzīvei jābūt starp tiem!» — saka Tuzenbachs. Cik brīnišķīgas šīs mīļās, maigās, krieviskās sievietes un, patiesībā, kādai dāļai dzīvei jābūt starp tām. Tāds ir lugas mōžs.

Režisore tautas māksliniece F. Ertnerē šai inscenējumā pārliecinoši parādījusi savu labo gaumi un izdomu. Pats galvenais, ko varam secināt, vērtējot režisores un visa aktieru kolektīva darbu, ir tas, ka te skaidri redzama aktiera meistarības patiesi realistisko pozīciju izpratne. Un tā ir kila lielam radošiem panākumiem nākotnē.

N. Baranovs
G. Revu

P. PAVLENKO

spalvai pieder scenariji ievērojamām kino filmām «Aleksandrs Nevskis», «Zvērests» un «Berlīnes krišana», kas ir svarīgi posmi padomju kinematogrāfijas attīstībā.

P. Pavlenko reprezentēja padomju rakstnieku pirmo paaudzi, kas devusi pasaulei jauna tipa rakstnieku — aktīvu cīnītāju par komunisma uzvaru.

Viņš bija dedzīgs miera aizstāvis. Lielā tautu vadona biedra Staļina tēls parādīts rakstnieka darbos — romānā «Laime», lieliskajā kino epopejā

«Zvērests» un «Berlīnes krišana». «Staļins un tauta, Staļins un cilvēce» — tā pats rakstnieks apzināja tematu savai epopejai, pie kuras turpinājuma — trešās daļas viņš strādāja pēdējā laikā.

Savos tēlojumos un publicistiskos rakstos Pavlenko pievērsās aktuālākajiem mūsdienu jautājumiem. 1949. gadā pēc brauciena uz Ameriku viņš rakstā grāmatu «Iespaidi Amerikā», kurā šausta amerikāņu kara kurinātājus.

P. Pavlenko piešķirtas I. pakāpes Staļina premijas par kino filmu «Aleksandrs Nevskis», «Zvērests», «Berlīnes krišana» scenarijiem un par romānu «Laime».

Par izcilu nopelniem Dzintenes labā P. Pavlenko apbalvots ar Leņina, Sarkanā Karoga, Sarkanās Zvaigznes ordeņiem un medaļām.

Pavlenko veica plašu partijas un sabiedriski politisku darbu. Viņš bija VK(b)P Krimas apgabala komitejas un Jaltas pilsetas komitejas biroja loceklis, Padomju rakstnieku savienības Krimas nodaļas atbildīgais sekretārs, almanaha «Krim» redaktors, žurnāla «Znamja» redakcijas koleģijas loceklis, PSRS Padomju rakstnieku savienības Sekretariāta loceklis.

Dzīves pazišanu, aktīvu līdzdalību komunisma celtniecībā Pavlenko uzskatīja par galveno elementu padomju rakstnieka darbā. Kā lielā Gorkija novēlējumiem uzticīgs mākslinieks ar stingrām prasībām viņš rūpīgi un uzmanīgi palīdzēja augt jaunajiem rakstniekiem.

P. Pavlenko bezgalīgi mīlēja Dzinteni un atdeva tai visus sava talanta un dedzīgās sirds spēkus.

A. Fadejevs, A. Surkovs, K. Simonovs, N. Tichonovs, A. Korņeļuks, M. Soločovs, I. Boļšakovs, A. Sofronovs, F. Panferovs, L. Leonovs, F. Gladkovs, V. Koļevņikovs, K. Fedins, A. Tvardovskis, B. Gorbatovs, N. Gribačevs, A. Venclova, A. Upits, A. Jakobsons, Jakubs Kolass, G. Leonidze, I. Erenburgs, P. Brovka, Aibeks, M. Čaureli, V. Treņevs, K. Voronkovs, V. Vasilevska, J. Popovkins, B. Lavreņevs, N. Asejevs, M. Bubennovs, N. Zarjans, M. Ibragimovs, Vs. Ivanovs, G. Vladikins, B. Poļevojovs, V. Lugovskojis, V. Katajevs, S. Maršaks, A. Pervencevs, P. Tičina, M. Riļskis, L. Sobolevs, M. Tursun-Zade, S. Jevgenovs, B. Romašovs, N. Pogodin, M. Jakovskis, A. Karavajeva, P. Veršigora, B. Leontjevs, A. Makarovs, A. Čakovskis, L. Skorino, T. Semuškins, S. Vašencevs, M. Gelovani, S. Hiacintova, B. Andrejevs, V. Moskovskis, V. Smirnova.

Rakstnieks, cīnītājs, bolševiks

Pirmās Pavlenko darbs, ar kuru man izdevās iepazīties pirms vairākiem gadiem, bija «Barikādes» — vēsturisks stāsts par Parīzes Komunā. Dienām un naktīm kura tapšanu rakstnieks atstāja vienā no saviem pēdējiem rakstiem par Gorkiju žurnālā «Znamja». Ar laiku daudzās aizmiršanas — dzīve tik bagāta notikumiem un jaunām grāmatām, atmiņā tikai dziļi iespiēdušies vārdi:

— Pilsoņi, jūsu akmeņi!

Aizstāvēdami savu pirmo uzvaru pret slepkavas Tjēra algotņiem, Parīzes proletariāti, kuriem nebija citu ieroču, lauz ielas bruģa akmeņus un apmētāja ar tiem ienaidnieku. «Pilsoņi, jūsu akmeņi!» — tā cīnītāji uzrunāja katru, kas gāja garām tukšām, rokām. Mūsu dienās, pamanījuši izšķirošo kauju brīdī slaustu, mēs teiktu: «Pilsoņi, jūsu ieroci!»

Pārskatot šodien Pavlenko — rakstnieka un cīnītāja, bolševika un pilsoņa — dzīvi, pārļausot viņa darbus, redzam tiem cauri kā sarkanu pavedienu vijamies šo neatlaidīgo prasību:

— Pilsoņi, jūsu ieroci!

Pats viņš nekad nejauza to no rokām un meistariņi pārvēlējās, vienā, kas bija šis ierocis: karavīra šautene revolūcijas un pilsoņu kara gados vai rakstnieka spalva, celtnieka kaplis vai agitatora un propagandista vārds.

Un prasīja, lai padomju cilvēks nekad nestāvētu dīkā tukšām rokām.

Pēc tam — «Laime». Vēl viņam ir «Azijas stāsti» un «Tukšnesis», «Austrumos» un «Stepes saule» — visus te nevar pat pieminēt: rakstnieks nostāigājis garu ceļu, atstājis lielu literāru mantojumu.

«Laime» — tā ir grāmata par laimi, kaut gan tajā veltī meklēt laimes definējumu — tāda nav un nevar būt. Laime apstāro grāmatas varonu sejas, kad tie gūst uzvaras pār ienaidnieku frontē.

Laimīgi ir laudis, kuri, ieraudisies nopostītajā Krimā, var pielikt savas rokas, lai to atkal atjaunotu un uzpostu, lai pavasarī uzartā zeme rudenī dotu augļus.

Laime ir nepazīt nogurumu cīņās un darbā. «Nogurums, ko rada uzvara, nenonāvē cilvēku».

Laime ir augt. Jo, «kad cilvēks aug, līdz ar viņu aug viss cits — izpratne par mīlestību un pienākumu, aug prasības pret sevi un cilvēkiem».

Laime ir mīlēt. «Priekš manis mīlestība ir notikums, kas izšķir dzīvi, tāpat kā iestāšanās partijā», — saka Voropajevs.

Laime ir apzināties, ka tu dzīvo socialisma zemē, esi padomju cilvēks.

Lūk, — tā saprot laimi padomju laudis. Tā to saprata Voropajevs,

Lena, Golisevs, Nataša, Goreva, Širokogorovs.

Par savu personīgo laimi rakstnieks uzskata to, ka viņš ir — rakstnieks. Jau minētajā rakstā par Gorkiju, atstāstīdams savu sarunu ar padomju literatūras dibinātāju, Pavlenko rakstā:

— Viņa mutē vārds «krievu rakstnieks» skanēja svinīgi un lepnī. Un katrs pēkšņi sāka apzināties sevi par mīlīgās un slavenās armijas (kaut arī pēdējās ierindas) darbinieku. Sēdi, dzer tēju, klausies Alekseju Maksimoviču un pēkšņi impulsis jūti, ka tu — Puškina citu biedrs pēc profesijas, ka tu — vienā savienībā ar Turģenevu, Čerņiševiski, Levu Tolstoju, Čechovu, ka tu — ak, kungs! — viņu darba likumīgais mantinieks un pat turpinātājs.

Bet viņš arī apzinājās savas kā padomju rakstnieka priekšrocības. Padomju māksla ir tik spēcīga un brīnīgīga, ka tai vienkārši nav robežu.

Rakstīdams par vienkāršiem ierindas cilvēkiem, Pavlenko acu priekšā vienmēr turēja lielā tautu vadona Staļina tēlu. «Man vienmēr bija sapnis uzrakstīt par Staļinu» — dziļi savilnīts stāstīja Pavlenko kādā runā jauniešiem rakstniekiem. «Es gribētu uzrakstīt: Staļins un miers, Staļins un cilvēce».

Stāstīdams par saviem ceļojumiem pa visu pasauli, kuru viņam nebija mazums, Pavlenko saka, ka vienas no laimīgākajām atmiņām viņam ir tās, kas palikušas no Ferganas kanāla apmeklējuma. Tā ir tā pati augšanas laime: rakstnieks priecājas par to, ka socialisma valsts kļūst arvien krāsnāka un varenāka. «Ziedi, dzimtā zeme!» — viņš rakstīja laikrakstā «Literaturnaja Gazeta» 1948. gadā, izteikdams savu prieku par to, ka Igarka, aiz polarā loka, audzē kviešus un rudzus. Šujā — viēģ kokus, Odesā — olives, bet vēl vajrak par to, ka visur valda rūpes, lai dzimtā zeme tiešām kļūtu par ziedošu dārzu.

1949. gada martā Pavlenko kopā ar citiem mūsu tautas delegātiem bija ieradies ASV kultūras un mākslas darbinieku rīkotajā Visamerikas miera aizstāvju kongresā Ņujorkā. Un kaut gan «New-York Times» 27. martā rakstīja, ka «Savienotajām Valstīm nav iemesla krist histerijā sakarā ar komunistu saujņas vizīti», — Valsts departaments tomēr nobijās, lai pašā dienā aizliedzot visas padomju delegātu uzstāšanās un pavēlot nekavējoties atstāt «demokrātisko brīvību zemi».

Tācu arī tanīs pāris dienās rakstnieka vērigā acs prata saskatīt «amerikaniskā dzīves veida» isto seju. Viņš redzēja, ka skatļums turienes izpratnē labs tikai tad, kad tas dod ienākumu, bet kulturali tur ir tikai iebraucamā vieta — ja to vispār ielaiž; ka

patriotisms tur tāpat pērkams un pārdodams kā viss cits. Viņš ieraudzīja lielu zemi, bez mērka un cerībām, kas dzīvo pa tumsu, kurai pāri plešas bailes, kas kā migla ietīn smadzenes pesimisma un nelaimes nojausmas pilvūrā. Taču ilgi tā nevar turpināties. Tautas aug un attīstās tikai tad, kad redz savā priekšā plašus horizontus.

Un, cieši paspiedis roku daudzajiem draugiem, kas padomju laudim ir visās pasaules malās, rakstnieks priecīgi sveicināja Dzintenes krastus.

Rakstnieka nemirstības liecinieks ir viņa atstātais mantojums, un viņa fiziskā nāve it kā vēl vairāk tuvināta tam lasītājam: mēs paņemam no plauktiem sen zināmas grāmatas un vērlēz pārskīstām tās, atrodam tajās jaunas atbildes uz daudziem jautājumiem, kas kuru reizi savļūdu mūsu prātus.

Lūk, paša Pavlenko atziņas par cilvēka misiju:

— Man kaut kā gadijās izlasīt Turģeneva «Faustu» ļoti dziļu domu: «Kas zina, cik katrs, kas dzīvo virs zemes, atstāj sēklu, kurām lemts uzdzīgt tikai pēc viņa nāves», — saka Komkova, domādams par nezināma cilvēka ierīkotu ūdensvadu Krimas piekrastē.

— Lūk, nomirstim mēs abi, Leņocka, un no mums nepalikīs pārī ne šāda klints, ne velingtonijas, pat ne slīkts ūdensvadiņš, un es sāku apskaut šo nezināmo priekšteci...

— No mums nepalikīs? — aizvainoti pārprasīja Lena. — No mums paliks cilvēki, kādu vēl nekad nav bijis. No mums radīsies laime.

Mūsu nemirstība ir mūsu darbs. Kad neviens vairs neatcerēsies, kā dzīvojusi tāda Lena Žurina, — avots, ko viņa izcirtusi klintī, neizsīks, neaizgaus tāka uz to, bet, gluži otrādi: radīsies birzis, kas dos patvērumu putniem un zvēriem, un cita sievietē tāda pašā naktī ar maigu mīlestību un skaudību atcerēsies savu nezināmo priekšteci...

Bet tie, kas krituši cīņās par savas tautas brīvību un tautas labklājību! Kas lika pamatus jaunai dzīvei, kas pasargāja no iznīcības daudzu gadsimtu civilizāciju pēdējā kara dienās! Viņu varondarbi uz mūžu paliks pateicīgās cilvēces piemiņā.

Kopš tā brīža, kad esam paņēmuši savas rokās dzīvi un pārvēidojam to pēc sava prāta, mēs esam kļuvuši nemirstīgi.

Nemirstīgs ir rakstnieks, kas tā prātā slavināt dzīvi.

Jadv. Marts

Padomju mākslinieku panākumi Itālijā

Itālijas kultūras dzīvē sen tradicionāls kļuvis Florences «Muzikālais maijs» Piedalīties šajos muzikas svētkos parasti ieradās mākslinieki no daudzām pasaules valstīm. Vienīgi fašisma kundzības drūmajās dienās šī tradīcija tika lauzta. To atjaunoja tikai tad, kad Florences pašpārvalde nāca komunistu un socialistu bloka rokās.

Šogad Florences muzikālajā festivālā piedalās arī padomju mākslinieki — PSRS tautas mākslinieki M. Michailovs un G. Ulanova, KPFSR tautas māksliniece N. Kazanceva, KPFSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks E. Gileiss, KPFSR nopelniem bagātais mākslinieks J. Kondratovs mākslinieki Z. Dalu-čanova, G. Barinova, M. Rostopovičs, A. Zibcevs un N. Valters. Delegāciju vada A. Cholodilins.

Pirmoreiz ar padomju mākslinieku sniegumu florencieši iepazīs 11. jūnijā pianista E. Gileisa solo koncertā. Lielā zālē ar 3200 vietām bija pārpildīta. Klausītāji priekšnesumus uzņēma ļoti atsaucīgi. Florencē un Romas avīzes otrā dienā deva cildinošu novērtē-

jumu padomju mākslinieka virtuozajai meistariņai.

Tāpat lielus panākumus guva čellista M. Rostopoviča un vijolnieces G. Barinovas solo koncerti, kuros mūsu mākslinieki spēlēja krievu un Rietumeiropas klasiku un padomju komponistu darbus.

Par istu padomju mākslas triumfu izvērtās padomju baleta meistar G. Ulanovas un J. Kondratova koncerts, kurā piedalījās arī M. Rostopovičs, G. Barinova un N. Valters. Itālijas un citu valstu prese par G. Ulanovu pēc tam rakstīja kā par pasaules labāko baletdejotāju.

18. jūnijā notika itāļu diriģenta Tjeri vadītais simfoniskais koncerts, kurā E. Gileiss spēlēja Čaikovska 1. klavierkoncertu, bet M. Michailovs un Z. Dalu-čanova dziedāja arijas no Glinkas, Čaikovska, Borodina, Rimski-Korsakova un Rosini operām.

Padomju mākslinieki Florencē paliks līdz 26. jūnijam. Šai laikā viņi uzstāsies arī citās Itālijas pilsētās — Bolonā, Venecijā, Milanā, Romā.

No pēdējā pasta

Latviešu dzejas krājumi krievu valodā

Dailiteratūras mēnešrakstā «Novij Mir» šā gada sestajā burtiņā grāmatu apskatī publicēta K. Lapiņa recenzija «Latviešu dzejas krājumi», kurā autors vērtē divi dzejoļu krājumus «Padomju Latvijas dzeinieki», kuras sastādījis Mirdza Kempe un kuri 1950. gadā laisti klajā Leningradā (izdevniecība «Sovetskij pisatel», redaktors Vs. Roždestvenskis) un Rīgā (Latvijas valsts izdevniecība, redaktori A. Mednis un Vl. Nevskis).

Raksta autors, konstatējot, ka abi dzejoļu krājumi vispusīgi iepazīstina ar Padomju Latvijas dzejnieku daiļradi, atsevišķi norāda arī uz vairākiem šo krājumu trūkumiem. Īpaši uz tulkotāju darba pavislībām. Rakstā teikts:

«Dažu tulkotāju darba izjūta vārdu krājuma nabadzība. Piemēram, Sudrabkalna dzejoļos, kuras tulkojis Vs. Roždestvenskis, viens otram seko atkārtoti. Dzejoļi «Zied Maskavā liepas» lasām: «Или слышишь лавниковые плечи, с усером собирая душистый шов мёда», bet nākošajā lappusē, dzejoļi «Draugiem» atkārtojas: «Собрали мёда шов с кровью лавниковых плечей». Dzejoļi «Rita dziesma» tulkotājs lieto izteicienu «розы и ромашки», bet blakus lappusē, dzejoļi «Dziesma», no jauna lasām: «Тем же бёпё» (abu tulkotāju autors ir L. Prozorovskis).

Savāda liekas tulkotāju uzvārdu nāpība — vairāk nekā četrdesmit uz divdesmit krājuma autoriem. Pie tāda tulkotāju skaita (un, iespējams, tam pateicoties) neviens no autoriem nav pārtulkots tā, ka lasītājs varētu izjust tieši attiecīgā dzejnieka rakstības manieri, tieši viņam raksturīgās daļrādes iezīmes. Divpadsmit J. Sudrabkalna dzejoļus tulkotāju septiņi krievu dzejnieki katram no astoņiem krājumiem ievietotajiem A. Čaka dzejoļiem atradies atsevišķi tulkotājs. Un ja daži tulkotāji ir arī labi, tad stila ziņā viņi visi ir atšķirīgi, bet tas traucē izveidot par dzejnieku viengabalainu priekšstatu.

Varbūt krājuma sastādītāja izvēršusies pašas labākos tulkojumus no pazīstamajiem? Ne vienmēr. Piemēram, A. Baloža dzejoļa «Bolševiki» agrāk pazīstamais tulkojums, kuru veicis

A. Surkovs, ir labāks nekā jaunais Leningradas dzejnieces E. Polonskas tulkojums. Laikrakstos un žurnālos krievu valodā tika publicēti daudz veiksmīgāki V. Luksa, A. Imermana un citu dzejnieku dzejoļu tulkojumi nekā tie tulkojumi, kuru mēs redzam krājumā.

Grāmata sastopamas nevīžības, tulkotāju pašu izdomājumi, vārdi, kas nevieta iebrausti kontekstā. Redaktorem Vs. Roždestvenskim vajadzēja arī stingrāk ieturēties pret tulkotāja Vs. Roždestvenska darbu, kas krājumā pārstāvēts ar vislielāko tulkotāju skaitu (divdesmit sešiem tulkotajiem), kuru kvantitāte nereti ir visai zema.

Par Rīgā izdoto krājumu K. Lapiņš staro citu norāda:

«Antoloģija, kura izdota Rīgā, visumā dublēto Leningradas izdevumu, apņēmu zina ir nedaudz mazāka, bet tajā pašā laikā izskatās daudz pilnīgāka. Tajā ievietoti latviešu dzejnieku jauni dzejoļi nav uzņemti vājie darbi (atsevišķi var minēt E. Dambura dzejoļi «Latvijas vasara»). Tajā pilnīgāk pārstāvēts J. Sudrabkalns, dzejnieks A. Baložis dots labākos tulkojumus».

Recenzijas noslēgumā tās autors raksta:

«Rīgā izdotā antoloģijas trūkums, tāpat kā Leningradas izdevuma trūkums, ir nesaskanotība tulkotāju darbā. Vai tiešām nav pienācis laiks visā nopietnībā pārcelt jautājumu par to, lai dzejnieki-tulkotāji ne vien iemācās valodu, no kuras viņi tulko, bet lai viņi arī tulkotu autorus, kas viņiem vīgtu vākie garīgā un dzejošanas īpatnību ziņā.

Anatola Imermana liriskā intonācija nelīdzinās Valda Luksa dzeļai, kura tuva sarunu valodai — kādēļ gan abus dzejniekus tulko viens un tas pats cilvēks? Jāna Sudrabkalna bagātā valodas paletē atšķiras no enerģiskajām, bet tomēr slēpīgajām Mirdzas Kempes dzeļām — bet tulkojumos mēs to uztvert nevaram! Vienīgi tajā gadījumā, kad krievu dzejnieks — tulkotājs atrod «savu» citu dzeļas, viņam izdodas lasītājam parādīt labus un galvenais — dažādu dzejniekus, kuri dzīvo un strādā nacionālajās republikās».

Nākamajā nedēļā

Daugavpils Krievu Dramas teatra viesizrādes Latvijas PSR Valsts Krievu Dramas teātri:

24. jūnijā, plkst. 13 — «Trakā nauda», vakarā — «Trakā nauda». 25. jūnijā — «Irbenāju birztaļa». 26. jūnijā — «Uz jaunatnes veselību». 27. jūnijā — «Spirgtais vējš». 28. jūnijā — «Gimene». 29. un 30. jūnijā — «Bez vainas vainīgie». Izrāžu sākums plkst. 20.

Sodien Apgabala virsnieku namā Gruzijas PSR dziesmu un deju ansambļa koncerts. Sākums plkst. 20.30.

Dzintaru koncertzālē Martas Alberingas deju vakars. Sākums plkst. 21.

25. jūnijā Rīgas kinoteatros sāk demonstrēt kiniešu mākslas filmu «Tēraudā kareivis».

Latvijas Padomju mākslinieku savienībā R. Blūma referāts par starptautisko stāvokli. Sākums plkst. 20.

26. jūnijā Mākslas darbinieku namā mutiskais žurnāls «Gribu visu zināt». Sākuma plkst. 20.

26. un 27. jūnijā Daugavpilī Bašķirijas APSR Valsts tautas deju ansambļa kon-

certi. 29. jūnijā ansamblis koncertēs Kemeros. 30. jūnijā — Dzintaros.

27. jūnijā Operas un baleta teātri KPFSR tautas mākslinieka, Staļina premijas laureata Aleksandra Baturina viesizrāde Tomska lomā Čaikovska operā «Pika dāma». Sākums plkst. 20.

28. un 29. jūnijā Mākslas darbinieku namā teoretiska konference par Daugavpils Krievu Dramas teatra viesizrādēm Rīgā. Sākums plkst. 15.30.

29. jūnijā Latvijas Padomju rakstnieku savienībā Maksima Gorkija 15 gadu nāves dienas atceres vakars. A. Grigula referāts. Koncerts. Sākums plkst. 19.

Latvijas Padomju mākslinieku savienībā teatra dekoratoru un noformētāju sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 19.

Konservatorijā Maskavas Valsts konservatorijas aspirantes Z. Zarānes koncerts. Sākums plkst. 21.

30. jūnijā Mākslas darbinieku namā mākslas vidusskolu 1951. gada absolventiem veltīts vakars. Sākums plkst. 21.